

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

ČUVAJTE JUGOSLAVIJU!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski prefinac 342 • Telefoni uredništva i uprave 30-865 i 26-105 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 3 januar 1941
God. XII • Broj 1

NOVA GODINA I STARI IDEALI

Ulazeći u prošlu godinu, mi smo na ovom istom mestu kazali, da „čak i onda, ako bi ta godina imala svetu da donese vrhunac nevolje, to nikako ne znači da ne bi, bar za nas, mogla da pretstavlja preokret na bolje, pogotovo ako budemo imali sreću da očuvamo mir na granicama“. I nismo se prevarili. Prošla godina je zaista donela svetu vrlo mnogo nevolja, za koje se nadamo da pretstavljaju vrhunac; ali za nas je značila ipak preokret na bolje, — ne samo zato što smo imali sreću da očuvamo mir na granicama, već i zato što smo unutar tih granica učvrstili domaći mir i što smo ojačali samosvest o svojoj kompaktnosti i snazi.

Sada se ponovo nalazimo NA PRAGU JEDNE NOVE GODINE i čitav svet se pita, šta ima da mu donese. Pri tom se mnogi, zvani i nezvani, zanimaju proricanjima, propovedajući na sva usta, da ova godina ne može drugačije da završi, nego li pobedom jedne ili druge krajnosti. U svim mogućim varijacijama govori se o radanju novog sveta, o novom čoveku i novim poretcima, o novim shvatanjima pravde i slobode i novim ljudskim vrlinama, — dok se u isto vreme proliva krv na tolikim delovima sveta, a najmoćnija sredstva za uništavanje spremaju se u neviđenim količinama, da ruše tekovine ljudskog rada, spomenike kulture i stanove ljudske.

Misle li svi ti raznovrsni proroci, da ima nekog, imalo razumnijeg u svetu, ko — i pored najzaglušnije buke — ne oseća svu protivurečnost tih fraza, u odnosu prema stvarnosti, i sav ponor laži, koji se krije za rečju „nov“?! Nova može da bude moda, novo odelo, nov mitraljez, pa i nov put ka pravdi i slobodi; ali sam POJAM PRAVDE I SLOBODE JEDNAK JE I ISTI, ODKAD GOD Ljudski DUH ZA NJIME ČEZNE, ODKAD GOD SE KRV PROLIVA ZA NJE, I ODKAD GOD JE ČOVEK U NJIMA UGLEDAO NAJVIŠE ATRIBUTE BOŽANSTVA!

Nije li sloboda značila uvek isto za sve koji su se borili za nju, ma kojim epohama ili nacijama pripadali? Nije li se, sa istim zanosom borio za tu slobodu biblijski David i grčki Leonida, hrišćanski mučenici i Jan Hus, tvorci francuske revolucije i Garibaldi?! I zar nije isti ideal rukovodio borbu Cara Lazara i Petra Svačića, Miloša Obilića i Primoža Trubarja, Karađorđa i Štrosmajera, Gavrila Principa i Kvaternika? Nikakvih sofisterija nema u jedinstvenom shvatanju, kojim naš narod gleda na slobodu i čini je kao najveće svoje blago. Naprotiv, — to shvatanje je jednostavno, kao što je jednostavan pojam o danu i noći, o dobru i zlu, o sreći i nesreći. Pravda je jedna za svakog čoveka; a sloboda je mogućnost svestrane afirmacije pojedinca i naroda, u okviru opštih moralnih načela, i uz poštovanje te iste afirmacije za druge pojedince i narode, bili oni mali ili veliki. Nema tog sofizma, kojim će iko naš narod moći da uveri, da oduzimanje tuđih prava i tuđih dobara pretstavlja „novu pravdu“; niti da to znači „novu slobodu“, kad jedna klasa, partija, ili nacija, — nalazile se one s desna ili s leva, — traže za sebe isključivu slobodu da, po svojoj volji, ograničuju slobodu drugih klasa, nacija i partija. To može da bude novo; ali to znači novu nepravdu i novo ropstvo; dok prava i nepromenljiva pravda i sloboda nemaju sa time nikakve veze.

Naš narod, kao što smo već kazali, zna to odlično i zato ostaje nepokolebljiv uz STARU, ALI VEČITO NOVU PRAVDU I SLOBODU. Zna on dobro, da je baš po toj večitoj pravdi izvojsčio sebi nezavisnu državu; jednako kao što ima, Bogu hvala, oči da vidi, šta ove nove pravde i nove slobode donose drugim narodima. A pošto sokolstvo na sve gleda zdravim i nezamagljenim očima narodnog genija, ono je više nego ikada odlučno da istraje na starim načelima, — u punoj veri, da će baš godina 1941 doneti, ako ne definitivni trijumf jedinog i nepatvorenog pojma slobode, a ono bar njegovu snažnu afirmaciju i putokaz u konačnu pobedu.

Ne samo srce, nego i zdrav razum nam kaže, da se prvi znaci tog preporodaja već nazrevaju i da je atmosfera, kojom ulazimo u novu godinu, daleko vedrija nego što je izgledalo pre neko vreme. Unutarnja kompaktnost

Rođen dan Њ. В. Краљице Мајке Марије

У четвртак, 9. о. м., прославиће читав наш народ четрдесетпрви рођендан своје узвишене КРАЉИЦЕ Њ. В. КРАЉИЦЕ МАРИЈЕ. Као и ранијих година, Соколи ће и ове године предначити у оданости према Узвишеној Свечарици, заједно са читавим народом, који ће тога дана испунити богомоље да се помоли за здравље и сретан

живот Оне, која нам је родила младога Владара и чије је срце заувек ожалостено грозном марсејском трагедијом, а које налази најлепше утехе, видећи на престолу сретне Југославије Свога вољеног Сина.

Цео народ сетиће се племените жене и Мајке, која својим познатим тихим радом потпомаже све акције за социјално и опште добро народних слојева. Соколи Јој посебице дугују вечиту благодарност на пажњи коју им указује сваком приликом, а посеби-

Потреба духовног јединства

Данас, више него икада, потребно је да се ми, Југословени, духовно повежемо у јединствену целину, која ће својом снагом моћи одбити искушења данашњице. Потребно је скинути копрену са очију, престати са свађама, одбацити све што нас дијели и што погодује туђину. Можда и данас има појединачних који раде против нашег јединства, но њихови напори остаће узалудни, јер корјен нашег јединства лежи у нашој души, у моралној и социјалној структури нашег народа. Осјећање нашег јединства испољава се најбоље у ријечима: „Брат је мио, које вјере био!“ и у увјерењу: „Ко неће брата за брата, тај ће туђина за господара“. А да до тога никада не дође, да заувјек нестане страховања од туђег господарства, дужност је свију нас да уложимо све напоре у раду на духовном зближавању нашег народа.

Ако пратимо живот нашега сељака и малог човјека, упознаћемо његову душу. Тада ћемо наћи прави пут ка изградњи јединствене југословенске душе. Да ћемо у томе успјети, најбоља нам је гаранција у чињеници, да у нашем народу живи југословенска идеологија, са којом је повезана и његова етика, што све мора да послужи југословенској педагогици, у стварању духовног јединства.

По својој снази, геополитичком положају и моралним својствима, наша раса је позвана да буде носилац новог напретка и културе на Балкану и у Средњој Европи. Из тога разлога морамо бити свјесни чиње-

це поклоном заставе за чланове.

Будимо сви деоницима истих мисли и жеља, које ће тога дана обузимати срца и душе свих Југословена, свих Срба, Хрвата и Словенаца, и кликнумо из дубине душе:

ДА ЖИВИ ЊЕНО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉИЦА МАЈКА МАРИЈА!

нице, да улазимо у ново рађање нашега живота, које тражи нараштаје избистрених појмова; морамо пазити да нас вријеме не прегазује. Сваки компромис са старим схватањима искључен је. Само као јак, духовно уједињени народ, моћи ћемо да се, у духу наше народне етике одржимо и створимо трајна добра, од којих ће имати корист и човечанство. Духовно разједињени, са племенским трзавицама, никада нећемо заузети место које нам припада.

Потребно је да загосподује осјећај узајамног повјерења између Срба, Хрвата и Словенаца. Развијањем националне свјести ми ћемо то постићи! Тиме ћемо поставити и најбуднијег стражара нашем јединству. Само национално свјесни, да је од Триглава до Кајмакчалана један и исти народ, ми ћемо бити саливени у једно духовно биће, „на страх врагом!“

Наоружани снажним националним осјећајима, задатим духом својих предака, које је кроз историју нашега народа водила мисао слободе, самосталности, правде и јединства, ми ћемо испунити задатак, да то јединство, откупљено многим жртвама, патњама и робовањима, очувамо и, са кољена на кољено, у аманет предамо. Као што смо били јак у рушењу ropства, треба да будемо још јачи у чувању наше властите домовине.

Марко Перишић, учитељ

ШТА СТЕ УЧИНИЛИ НА ШИРЕЊУ ПИСМЕНОСТИ?

Послали смо купума по 100 комада буквара за учење писмених методама самоучења. Позвали смо их да одмах позову на рад сва друштва и чете. Ових дана разаслали смо купума око 20.000 пропагандних летакана које треба раздати друштвима и четима и свим истакнутим просветним радницима. Надамо се да ће ова акција Просветног одбора Савеза наћи на потребно разумевање и да ће се искористити сва могућности и прилике да се ова зима што боље искористи за ширење писмености. Колико ће такво схватање бити усвојено од које јединице најбоље ће се видети из наруџби буквара и њихове употребе. Крајње је време и за једно и за друго па се надамо да ће просветари купума и друштва извршити своју дужност.

SLUŠAJTE SOKOLSKA RADIO VESTI!

Svakog utorka, od 18 časova i 20 minuta, beogradska Radiostanica daje sokolske radio vesti.

Pozivamo sve uprave jedinica da organizuju skupna slušanja ovih vesti i da nam saopštavaju svoje predloge i primedbe.

našeg naroda daleko je jača, a mir na našim granicama svedoči, da su naša odlučnost i snaga stekle puno poštovanje na svima stranama. Nas, ni u najtežim danima nije ostavljala nada; a ulazeći u novu godinu, puni smo tradicionalnog sokolskog pouzdanja i vere! Jugoslovenski narod je sa toliko žrtava iskupio svoju slobodu, da ne može nikada propasti; — jednako kao što se ni čovečanstvo, i pored svih trenutačnih dizgresa, neće nikada odreći večitih ideala pravde i slobode, koji su doduše bili često zloupotrebljavani, ali koji ipak određuju pravac ljudske istorije i sav smisao bitisanja na zemlji. VEČITI IDEALI MOGU ZA ČAS NAZADOVATI, ALI KONAČNO MORAJU POBEDITI; A MEĐU NJIMA I IDEAL JUGOSLOVENSKOG JEDINSTVA I NAPRETKA!

Nemamo bolje želje od te, da s njome započnemo rad u NOVOJ GODINI i da ČESTITAMO BOŽIĆ SVOJ NAŠOJ DRAGOJ BRAĆI PRAVOSLAVNE VEROISPOVESTI.

Њ. В. Кнегиња Олга за зимску помоћ!

Њ. КР. ВИС. КЊЕГИЊА ОЛГА одржала је 31 децембра на вече, преко радио, врло топао и запажен говор, којим је отворила НЕДЕЉУ ЗИМСКЕ ПОМОЋИ. У свом говору је Њ. Кр. Вис. Кнегиња Олга позвала све Југословене, да се одазову апелу за ублажење беде у нашој земљи, и казала је:

„Узела сам на себе дужност да, у овим данима борбе и искушења за човечанство, учиним све што могу, да се сиромашни свет наше драге земље преко зиме исхрани, огреје и одене. Приступила сам томе задатку дубоко уверена да ћате Ме сви ви разумети и помоћи. Данас је, више него икада, потребно да пружимо руку и подршку онима, која је судбина отерала у беду и немаштину.

Упућујући Свој први апел грађанству Југославије, била сам свесна да чиним оно што лежи и на вашим срцима. Ви сте то доказали јуче, доказавате данас и убудуће, ако то буде потребно.

Дубоко уверена да ће сви родољуби у овом тренутку учинити оно што им човечанска и национална дужност налаже према нашој незбринутости сиротињи, ја и овим путем апелујем на вашу племенитост, позивајући вас да учините нови напор својим прилогом за зимску помоћ.

Акциони одбор за зимску помоћ Краљевине Југославије, уз сарадњу свију националних, социјалних и хуманих друштава, организује од 31 децембра до 5 јануара у целој држави НЕДЕЉУ ЗИМСКЕ ПОМОЋИ.

Жеља Ми је да та недеља буде најлепша манифестација етосних и племенитих особина наше расе. Нека ове недеље наша срца не буду затворена за невољу наших суграђана, а наша мисао нека буде окренута науци нашег Спаситеља Господа Исуса Христа, чије рођење прослављамо.

Нека сваки, према својим могућностима и својој савести, приложи за сиротињу свога краја. Нека тим прилогом одговори својој дужности према Богу и народу, а време свих светлих празника, пружимо утеху, мира и спокојства онима који

пате, мрзну са и гладују, како би Нова година донела радост и нашој сиротињи, а пружила нов доназ наше моралне снаге и дубоке оданости Земљи, Народној и његовој будућности.

Нека нам Свеомогући помогне у овом раду!

Нове радне просторије Saveza Sokola

Од 1 јануара, све радне канцеларије Saveza Sokola Краљевине Југославије налазе се у Brankovoj ulici br. 30, III и IV kat, у близини Земунског mosta. Радно време од 8—12 и од 16—19 часова.

У Saveznom domu, на Terazijama, налази се робно и продајно одељење Saveza, а ових дана приступиће се преузимању просторија за репрезентативне сврхе, те за Sokolski Muzej и Музеј Народног јединства.

Сокољство за госте Краљевског Дома

Прошле суботе изведена је поново у београдском Народном позоришту свечана академија Сокољске жупе Београд, први пут давана 1 децембра. Овога пута је изведена у част гостију Краљ. Дома, малих матураната, који су и ове године, приликом „Материца“, позвани из свих крајева наше земље. Позориште је било дупке пуно. Њ. В. Краљ заступао је ађутант, пуковник г. Љубомир Полексић. Били су присутни и претставници жупе Београд, у име које је младе госте поздравио брат Момир Синобад, просветар.

Затим је изведен исти програм, као и Првог децембра, кога су млади гости Краљ. Дома пратили са врло живим интересом, учествујући са осталом публиком у спонтаном аплаузу код појединих тачака. Поред осталог, изведена је и жива слика са Њ. В. Краљем, уз пригодну рецитацију, што је дало повода поновним овацијама.

Neumesno p'sanje»Slovenskog Doma«

„SLOVENSKI DOM“, који izlazi u Ljubljani, objavljuje članak, u kome zagovara misao, da se jednoj velikoj ulici, ili jednom reprezentativnom delu Ljubljane dade ime preminulog političara i državnika, Dr. ANTE KOROŠCA. Zatim kaže:

„Od svih cesta došla bi u obzir najpre TYRŠOVA CESTA. Ova cesta nosi ime koje nema nikakve veze sa slovenskim narodom ili njegovom istorijom. Sadašnja Tyršova cesta, o čijem su krštenju odlučili sami strančari, najdulja je i najprometnija ljubljanska cesta, a istodobno vodi do onog stadiona, koji simbolizira zdravo načelo i verski otpor čitavog slovenskog naroda protiv Tyršovog duha, koji kod nas nema više ništa da traži“.

Protiv toga, da jedna ulica Ljubljane, ili bilo koji reprezentativni trg, dobije ime Dr. A. Korošca nema šta da se kaže. Ali zašto, sa odavanjem počasti preminulom državniku, spajati uvredu i napadaj na druge ličnosti? I zašto slavljenje Dr. Korošca spajati sa inatom protiv jednog dela svoje vlastite javnosti, protiv jedne goleme organizacije, koja broji na hiljade i hiljade Slovenaca, a koja u Miroslavu Tiršu vidi svoga ideologa i učitelja?!

Ljubljansko sokolstvo je pokazalo držanje koje mu je priznala čitava naša javnost, kada je na odar Dr. Antona Korošca položio venac; kada je dalo objavu da „priznaje velike zasluge Dr. Korošca u zajedničkoj borbi za Jugoslaviju“; i kad je poslalo brojnu delegaciju na njegov pogreb, — i pored toga što su se njegovi sledbenici vrlo često, u njegovo ime ispoljavali kao krajnji protivnici sokolstva i ometali njegov rad. Zašto, dakle, nakon takvog držanja, odavanje pijeteta svom vlastitom šefu, sknaviti niskim partizanskim osvetama i unositi

duh sitničavosti u svečano raspoloženje; i još u vreme, koje traži sve drugo nego li inat i mržnju?!

Poč. Dr. Korošec je, i po položajima koje je zauzimao i po svom gotovo neograničenom autoritetu u današnjoj upravi ljubljanske opštine, sigurno imao više moći, da kroz zadnjih nekoliko godina izmeni naziv Tirševe ulice; PA I-PAK TO NIJE UČINIO! Ne zato, što bi se slagao sa Tiršom, — što niko i ne traži, ni od njega, ni od „Slovenskog doma“, — već nesumnjivo zato, što je pomišljao, da jedan velik deo Slovenaca pripada organizaciji, koja ceni i poštuje Tirša, i da se još veći broj njih ideološki slaže sa Tiršom. Pa ako Ljubljana nosi nazive ličnosti, koje ističe grupa oko „Slovenskog doma“, sigurno je, kao razuman državnik (koji ne mora uvek da sluša demagoške glasove uličnih bukača!) pomišljao, da ne bi bilo uputno vredati ni pristalice drugih struja, koji pripadaju istom narodu. A sve ostalo što „Slovenski dom“ govori o Tiršu, spada u neukusnost, pogotovo kad je to pisano u vezi sa smrću, kada bi trebalo govoriti mirno i dostojanstveno. Slovenci imaju i te kakve veze sa Miroslavom Tiršem; i kroz čitavih 70 godina čitava telovežbena delatnost i čitavo organizovanje omladine u Sloveniji, stajalo je pod autoritetom Tirševog imena. Slovenačka, kulturna i nacionalna istorija tog vremena, ne može ni da se zamisli bez sokolstva.

Kad dakle Dr. ANTON KOROŠEC, sa svim autoritetom i svojom vlasti koju je imao, nije dirnuo u Tirševu cestu u Ljubljani, smatramo da je u najmanju ruku neukusno, kada to pitanje, u vezi sa njegovom smrću i tobož u njegovu ime, potežu oni, koji bi trebali da nađu pozitivniji način da slave svog šefa. Oni koji hoće da počaste Dr. Korošca, mogu to da

učine bez izazivanja drugih i bez unošenja svađe. Zato dobro veli ljubljansko „JUTRO“, da pisanje „Slovenskog doma“ ne može da doprinese posmrtnim počastima, koje su se manifestovale prilikom sahrane D. Korošca.

Смрт Мирне Грујић

Претпрошлог четврта преминула је у Београду позната хумана и национална радница, госпођа Мирка Грујић, дворска дама Њ. В. Краљице, и председница Кола српских сестара, у 71 години живота.

С њоме одлази са позорнице нашега народнога живота једна од најмаркантнијих личности предатног и поратног Београда из редова одличних дама, које су и у најтежим данима стекле великих заслуга за свој народ.

Поч. Мирка Грујић рођена је у Београду, као кћи познатог државника и министра, Јеврема Грујића. Од младих дана учествује у свима народним акцијама. У балканском рату суделује као болничарка негујући рањене. И у светском рату наставља тим радом у земљи и иностранству. Као дворска дама пратила је Краљевски пар на свима путовањима. Она је прва запалила свећу над мртвим Краљем у Марсеју.

Југословенско сокољство такође је вечно задужено њеном помоћи и сарадњом, као претседнице Кола српских сестара. Оно јој је и одало пошту на видан начин.

Нека јој је вечна слава!

ИСПРАВКА

У 51 броју „Сокољског Гласника“, на 9 страни у приказу књижице „Духом косовског сокољства“, случајном погрешком је штампано, да је чланак „Наша борба“, написао генерал М. Арачић,а требало је да стоји генерал М. Варјачић, што молимо да се исправи.

СВОЈ БРАЋИ СОКОЛИМА И СВИМА НАШИМ ПРЕТПЛАТНИЦИМА И ЧИТАОЦИМА ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРОИСПОВЕСТИ, НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТАМО СРЕЋНЕ БОЖИЋНЕ ПРАЗНИКЕ.

Туђа мајка

Једва је ико од нас запазио кад се на једној малој станици увукла с малишаном у наручју и двома девојчицама од две и три године, док је за њом у овећалој црини, храмала старица оптерећена овећим завежљајем на плећима. Можда је највише пажње привукла девојчица дванаестих година. Била је у црном, искрпљеном хаљетку, закопчаном до грла, испуцаног бледог чела, које је крунила црна, коврцава у неред у коса. Нешто што је пак, највише привлачило — биле су крупне, грахорасте очи девојчице. Стакласто се сивале загометном плашњом и дивљином.

Када су се увукле, док је воз уз грубо трескање кретао, сви смо се чинили да спавамо, одбивши на тај начин да им дамо места. Шта више, сувољави каплар, јужњак, у углу до прозора, намрштено добаци:

— Неје овде за цивиле! Ово је само за кадровци и резервисти! — и при том се лежерно наслоњено на прозор.

Жене се шћућуриле на нивици дугачке клупе на којој је раскомоћен, дебели војник слатко хркао. Мале се сместиле на меки завежљај, а чело ногу старице села девојчица. Ишчекивање и страх играли јој у широко раствореним очима, док јој се, с времена на време, модре уснице ружно грчиле рекло би се једновремено у смех и плач...

Воз је с хуктањем пресецао богату равницу на којој се мирно њихало у бескрај расуто златно, дозрело класје. Црвена сунчана кугла лагано тонула, а дугачка сенка усамљеног јаблана, високе бреге или гумастог багрема, допирала врхом до наших прозора. Јато птица лепршало високо у небо; јаребице — поплашене, час по час прхнуле би и нагло се спуштале у жито.

Вечна радост дозрелих поља и дубока тишина која се са заласком спуштала на равницу, привлачила је чежњиво погледе нас, изморених путника. Јер, — изнад све те бескрајности и ле-

поте, гушили смо се жељни ваздуха, давили у отровном испарењу знојавих тела у диму, који је локомотива као маглену заставу вукла за собом. Зато је досада и тупа равнодушност владала нашом душом. Отуда су можда, мршаве жене, плешљива девојчица и умусана деца појачала ону мучност која је тако уочљива на лицима далеких путника; отуда смо их можда тако хладно и нељудски примили. А кад су жене с досадном декурлијом пречуле тако „оправдану“ напомену нашег каплара... цео купе поспаних телеса био је против њих! Нека пријатност обузела нас кад смо приметили да се дебели војник покрећу. Згрчио дугачке ноге, нагло се обрнуо на другу страну, а при том жене се једва задржале на нивици свога седишта. Млађа само оборила главу још ниже, а старка зајечала ухвативши се за болесну ногу. Малишан, зацвилео пробуђен из сна. Нагло почео све јаче, све неутешније плакати.

То нас је још више озлоједило. Јер, ако је човек осуђен да читав дан и ноћ непомично про-

седи на једном те истом месту да се труска, гуши... није дужан да слуша дреку и вриску... да и због тога пати!?

— Гладна сам! рекла старија. И Мира... рекла мања девојчица, бојаљиво и тихо.

— Бако, мало... крува... као у еху, преклињала, чудно раширених зеница, плашљива. Млада жена уздахну, старка засузила, а малишан јецао.

На клупи, одмах до њих, средовечан путник, Банаћанин, округао, омален, пуних образа, у којима су жмиркале ситне, урасле очице, — на наше притајено задовољство, извадио комад хлеба и беле, широке напакрене сланине. Бритву погладио о широки, пуначки длан и стао мирно жвакати. Девојчице се загледале у јело, упорно, зажарених очију...

Наше задовољство поче тамнети. Уместо њега неосетно ранила се мучност ли, шта ли? Мислили смо: „Зар се са тим „цивилкама“ морала и глад у вући у наше друштво? — Нека трпе!.. Ко их је заво овамо? — Банаћанин гутао залагај за залагајем и док је његово лице

бивало све мекше и задовољније, децја добијала све тврђе, своштрије боре. Грахорасте, чежњиве очи преклињале старку која је непрестано клела: — „Еј, еј, да нас Бог ове сулуде ослободи!“ — говорила је тихо, а смежураном руком миловала њене бујне косице...

Знам да смо сви у купеу једно исто мислили: знам да смо покушавали да у себи ма и вештачким путем изазовемо сажаљење према јадницима... али све је ишло по старом, само што су комадићи сланине и хлеба, сложени један на други, све журније нестајали, а уснице девојчица све се тврђе стискале... Обузети собом и војним рођеним трпљењем, чинили смо напоре (то се касније и доказало) да што мање туђега осећамо; зато смо затварали очи и покушавали да заспимо. Најзад, шта се ту може помоћи? И малишан на грудима као да је узалуд цвокотао и вукао... ни тамо хране није било!

Патили смо и из два душе преклињали и станицу и воз и ове ту што нам одузимају и оно мало мира што имасмо. Да

Tako govori rodoljubiv katolik i pravi narodni sveštenik

Revija „Čas“, koju izdaje Leonova družba u Ljubljani, a koja se smatra kao naučni organ slovenačkog sveštenstva, objavila je u poslednjem broju članak prof. teologije, Dr. Janžekovića, pod naslovom „U odlučnom času“. U članku se, između ostalog, kaže:

„Mi smo slobodni. NAMA VLA-DA KRALJ SLOVENSKOG JE- ZIKA I KRVI. SVE JE NASE: VOJNIŠTVO OD NAJVIŠEGA DO NAJNIŽEGA, ČINOVNICI, UČITELJI I SVEŠTENSTVO. Hiljadugodišnji san slovenačkog naroda postao je slatka stvarnost... Medutim, ponovo se vodi rat u Evropi. Za kukavice je težak trenutak. Ne znaju kamo bi se skrili i kako bi govorili. Padaju im na um sve moguće opasnosti, samo im ne pada na pamet, kako da se junački brane... Medutim, glavna misao svih treba da bude, da ne izgubimo slobode, što su je pretci dobili svojom krvlju. Glavna dužnost inteligencije jest, da pomogne svakom slovenačkom čoveku da bude svestan, šta je sloboda i šta je otadžbina... Ima još mnogo šta, što nije uređeno kod nas. Odnosi između trojice braće još uvek pružaju mala trvenja; a ni kod nas u Slovenačkoj, nije sve u redu. Istina je medutim, da ćemo sve teškoće prebroditi jedino onda, ako očuvamo slobodu.

Ko misli, da bi mu, kao Slo- vencu, ma gde drugde bilo bolje, nego li u vlastitoj drža- vi, ne zaslužuje da živi. Dokle god postoji Jaka Jugoslavija i dok poseduje njen putni list, jak si i nezavisan! I zato svoje slobode ne damo iz ruku, ma- kar je morali braniti zubima i noktima. Hiljadu puta nam je milija smrt, nego ropstvo!

Neki postavljaju pitanje, da li smo pre Slovenci ili katolici. Šta znači to pre? Ako to znači vre- menski prioritet, odgovor je lak. Pre smo Slovenci, jer smo se kao Slovenci rodili, a hrišćani smo postali tek po Hristu. Ali to pi- tanje se ne postavlja. KATOLIK

U JUGOSLAVIJI DANAS UŽIVA TAKU SLOBODU, KAKVE VE- ROVATNO NEMA NIGDE U E- VROPI. A ako bi se to pitanje jedanput postavilo, mi imamo na njega jasan hrišćanski odgovor: Mi, katolički Slovenci, ostali bi- smo u svojoj narodnoj državi i pretrpeli bismo u njoj, ako bi bi- lo potrebno, i mučeništvo za svoju veru... Izdajstvo naroda je u o- čima svakog hrišćanina smrtni greh i onaj ko tvrdi da bi morao odpasti od naroda, da ostane ka- tolik, govori besmislice“.

Sa najvećim zadovoljstvom smo pročitali ove reči ugled- nog slovenačkog katoličkog sveštenika, napisane u isto tako uglednom katoličkom listu. Ima doduše u tom član- ku i stvari, s kojima se ne bismo mogli složiti, kao što n. pr. pogledi na narodno je- dinstvo; ali ono što je bitno u tim rečima, — pripravnost da se sve snage ulože u od- branu Jugoslavije, — goni nas da mu odamo naše puno priznanje.

Mi smo već hiljadu puta naglasili, da nam je religi- ozni osećaj svet i da smo pripralni da podupremo sva- ki rad na verskom i moral- nom vaspitanju naroda, ako taj rad ne tangira njegovo nacionalno vaspitanje i ako ne ubija njegovu unutarnju otpornu snagu. Bili smo u- vek ubeđeni, da biti dobar katolik ili pravoslavac nipo- što ne znači biti rdav rodo- ljub i rdav nacionalist. Na- protiv, — najugledniji pret- stavnici katoličkog svešten- stva među Hrvatima, počevši od Štrossmajera, biskupa Vr- hovca, fra Andrije Kačića i Račkoga, do biskupa Učeli- nia, don Nike Lukovića i to- likih drugih, pokazali su, da se odanost veri i ljubav prema Hristu odlično slažu sa ljubav- lju prema svemu što je narod- no i jugoslovensko, i sa odbra-

nom naroda od tuđinskih o- pasnosti. Zato mi nismo ni- kada ustajali, ni protiv ka- toličke crkve ni protiv ka- toličke vere, već smo kriti- kovali one elemente, koji su tvrdili da govore u ime tih visokih institucija, a sejali su razdor i mržnju, omalovaža- vali su sve što je slovensko i jugoslovensko, pronalazili su izmišljene teorije, da une- su što više razmirica, i tra- žili su svaku priliku, da ni- podaštavaju domaće snage, a da glorifikuju sve što je strano, nenarodno i tuđe. Kritikovali smo ih zato, jer smo u tome videli uvredu za svaku veru i jer smo znali da se takvim metodama ne koristi ni katoličanstvu ni crkvi. Da smo imali pravo, pokazuje nam i činjenica, da je konačno došlo do obu- stavljanja „Hrvatske straže“, koja je bila tipičan pret- stavnik ovakvog protuna- rodnog i protukatoličkog rada.

Ništa nama ne smeta du- boka religioznost profesora Janžekovića i njegova oda- nost katoličkoj crkvi i nje- nom poglavaru, rimskom Pa- pi. Naprotiv, ukoliko je ta religioznost i odanost iskre- nija, u toliko će biti dublje

poštovanje prema nacional- nim idealima i vernost na- rodnoj stvari. Kao što do- brim katolicima u Poljskoj odanost crkvi nije smetala da herojski ginu za nacio- nalnu slobodu, tako je i kod nas dužnost svakog katoli- ka, da bude spreman na naj- veće žrtve, za svoju otadž- binu, Jugoslaviju. Dr. Jan- žeković je to odlučno nagla- sio, da ginuti za Jugoslaviju znači braniti Slovenačku; kao što je nedavno hrvatski ban Šubašić kazao, da ginuti za Jugoslaviju znači braniti Hrvatsku. Novi katolički list, koji, umesto „Hrvatske stra- že“ treba da počne izlaziti u Zagrebu, neka napiše to isto, na isti jasan i nedvo- uman način, pa će čitava borba protiv klerikalizma, i u našem i u drugim listovi- ma, izgubiti svoj razlog.

Još za nešto smo zahval- ni g. Dr. Janžekoviću, što je utvrdio, da nigde katolici ne uživaju takvu slobodu, kao što je uživaju u Jugoslaviji. Time su odlučno demanto- vane sve protivne vesti, pa tako i rezolucija katoličkog sveštenstva bivše zadarske biskupije, o kojoj smo pisali u prošlom broju, a u kojoj se tvrdi, da je „širenje ko-

nja katoličke crkve u Jugo- munizma posledica proganja- slaviji“. Jedan ugledan kato- lički sveštenik demantovao je odlučno tu tvrdnju i zato mu svaka čast! Jer, — sem spremnosti da se Jugoslavija brani oružjem, ako treba, — dužnost je svakog pravog rodoljuba i svakog isprav- nog vernika, da i u miru pobija sve neispravne i kle- vetničke glasove o svojoj ze- mlji. A ništa nema gore, ne- go li ako te glasine sam širi!

Za bratom Dr. T. Jamarom

U Ljubljani je umro ugledan sokolski radnik, brat Dr. Tone Jamar, nakon dvadeset godina teškog bolovanja, u 58 godini.

Sa imenom Dr. Jamara vezano je mnogo sokolskih i narodnih akcija u Sloveniji. Već 1906 go- dine ustanovio je Sokolsko druš- tvo u svom rodnom mestu, Škof- loj Loki. U bivšem Jugosloven- skom sokolskom savezu, bio je član starešinstva do 1929 godine. Organizovao je sistematsku le- karsku službu u sokolstvu, te je već 1921 bio član zdravstvenog oteka JSS, vršeci velike pripre- me za svesokolski slet 1922 godi- ne. Zadužio je naš narod i u da- ne svetskog rata, kada je spasio na hiljade vojnika naše krvi. Pro- našao je i serum protiv tuberku- loze i sam ga na sebi isprobao; ali teška bolest, koju je zadobio u ratu, nije mu dala da to delo privede punom uspehu. Patio je teške boli, skoro je i oslepio, ali duhom nije nikada klonuo. Neka mu je večna uspomena!

IZ SAVEZA FANTOVSKIH OTSEKA

Ljubljanski »Slovenec« objav- ljuje progias Saveza fantovskih oteka, i Saveza dekliskih kru- zoka, povodom priredbi u toku iduće godine, u znak proslave punoletnosti Nj. V. Kralja Petra II. Fantovi će započeti svoje sle- ske dane u Ljubljani na Vidov- dan, koje će trajati do 6 jula. Za 6 septembar spremaju se da, u što većem broju i u odori, po- du u Beograd, gde je obrazovan naročiti odbor za doček, pod pretsedništvom senatora Smo- deja.

Sokolski motociklisti u danima Sokolske pripravnosti

li će samo daleko? „Sigurno ne!“ — mislili smo. Znam da smo u toj nadi, u tome iščeki- vanju potražili most spasenja... kraj našim suvišnim muka.

Pojavio se kondukter. Mlađa žena pružila dve vozne karte. Kondukter ih zagledao. Prisve- tlio i stao ih obrtati na lice, na nalichje, opet na lice, i... on- da, ljutito obe karte pocepao. Reka:

— Ako nemate novaca za dru- ge karte, kroz pola sata skinu- hu vas na sledejoj stanici! o- krenuo se i strašno zalupio vratima za sobom.

Pogledali smo se i čitali: „Dakle, kroz pola sata!“ Neke nejasni teret lagano nam se ski- dao sa srca. Voz hucno rezaao kroz noć. Dremamo. Mladih u uglu do vrata, u machvanskom ferмену i tozlucima nad lako- vanim šiljkashima, predlaže da se debeli vojnici probudi, od Zagreba još spava. Banašani ostavljaju britvu. Mršavi vojnici sedišu na jednom te istom mestu, do kaplara klima glavom levo- desno. Do mene, varošani tri- desetih godina, plav, prosed, o-

veće čupave glave, nešto nakri- vo usaženog nosa, potpuno ra- vondušan, sluša starčinu vajka- nje. On se kroz sumorni dre- mej, kao upiše da svatko šta je snašlo ovu nesrećnu poro- dnicu kojoj je ledena smrt ugra- bila hranitelja, starčinog si- na; o snasi, o mališanu — po- smrčetu; o suzudoj devojčini („da ih bar njenih usta Gospod oslobodi!“); o gladi; o nesreć- nim kartama što su ih od jed- nog Lichanina na stanici za po- slednje novce kupile... Gospodin sluša i čas po čas lupka šak- om po široko rastvoranim u- stima, proteže se i sašnivo jmirka. Minuti sve brže jure, beže u večni nepovrat...

Kao da ih ne oseća, mlada je- na ukoceno gleda u neku nevid- livu tачку i mehanicki cупka dete koje, pomodrelo, promuklo vrišti. Starčino lice se zgr- čilo, a usnice plashive, mole malo „kruva“.

Uprkos jadu koji nas je bio snašao, bojali smo se kraja. Kao probuđen, Banašani stao za- gledati u sat u širokom neza- kopčanom prsniku, drешно тор-

ду и вадно преостали хлеб и сланину. Али, као да се бојао нас, шта ли, тек чудно је изгле- дао. Варошанин трљао очи, Mach- ванин пребирао по цевовима, ka- плар у углу раскопчавао мундир. Испод ока мерили смо једни дру- ге и кисело се осмехивали, крат- ко и чудно.

Писак локомотиве проломно тишину, заклопарале скретнице. Ускоро, појавио се на вратима кондуктер, а кад се воз нагло зауставио и јапољу се зачула граја, лице му постало замаш- љено. Онда, телом отворно про- лаз, окренуо страну главу, кад су деца подигла очице према њему. Тада се млада жена, бледа у лицу, усправила. Механички сузудој додала руку, а малишан јој на рамену јецао. Старка, згр- бљена извукла завежљај. Млађа закорачила, широко и сигурно, и изашла у ноћ, у неизвесност, скоро тиха и спокојна. Без речи молбе, без једне сузе, без про- клињања, нестала је у ноћи и станичној гомили из које је та- мо негде, израсла међу нама... Старки и деца кондуктер помо- гао да сиђу.

Да ли ова одлучност, ова не- скривена снага и пркос, живав и смео, пред животом, или дубоко скривени, заспали бол — бол према туђим патњима, — или стид од пређашњих осећања, или све заједно, неодређено и нејасно, тек нешто нас је покре- нуло, снажно, неочекивано. И где чуда! Уместо очекиваног о- слобођења, у нашим душама не- што се пело, пело до граа, до суза чак... Главе смо подигли да не бисмо заплакали... И први пут видесмо њих на празној и- вици дугачке клупе...

Људи! Браћо! протресао нас глас Machvанина. Његово витко тело се дизало, хрило излазу. Скочисмо. Отварамо прозоре. — Сеестро! Маајка! Децео! Вратите се! Та ми ћемо платити — нагнут кроз прозор дозивао Banašанин.

Братја, пари сви кје даме! — викнуо као кроз сан каплар и скинуо шајкачу. Дебели војник сањиво трљао очи, изненађен и збуњен.

— Јашто него да дамо! — Оћемо! Оћемо!... — Срамота што их пустимо!

Цео се вагон ускомешао, уз- буну. Нагло, неочекивано. Про- буђено људско срце се распева и песма се разви станицом.

— Та овамо снаво! Пењи се на цуг! — непрестано дозива Banašанин. Напољу Machvанин ву- че старку, а ова децу и завеж- љај. Светина се тиска. Закрчи улазе. Тиска и на платформи. Буљимо очи. Banašанин дозива и млатара торбом с јелом.

— Дајте паре за сиротињу! — сав промукао скупља по купеу каплар и звецка новцем у шај- качи. А воз наједном крену!

— Шта је? Шта то би? — по- вици на све стране.

— Ма је ли могуће? Ма љу- ди... изненађење и страх горе на нашим лицима. А воз све брже клопаре. Сав задихан, најзад, у- леће Machvанин а у оку му ти- тра бол и разочарење. Banaša- нин се извлачи из прозора и не- моћно седа снуђен и забринут. Каплар пружио шајкачу да при- ми новца, а мука му остала у ваздуху... А кад последња ста- нична светилка промаче поред прозора, нас све захвати туп, неодређен бол, дубок и плах...

Kratke vesti iz našeg sokolstva

Stari sokolski radnik, brat Vje-
česlav Baratinski, održao je u na-
rodnoj školi, u Kulen-Vakufu, za-
nimljivo predavanje o životu i ra-
du znamenitog ruskog naučnika,
Ivana Mičurina, poznatog pod i-
menom „Čarobnjak biljnog car-
stva“. Predavanje je bilo vrlo do-
bro posećeno, a palo je i dobro-
voljnih priloga za siromašnu de-
cu. Brat Baratinski je predavanje
bogatilo ilustracijama i snimcima. Za
uspeh je zaslužna i upraviteljica
škole, gđa Fadila Kulenović, a
požaliti je samo što se i ostali
faktori nisu u većoj meri zainte-
resovali za ovo predavanje.

Sokolsko društvo Knjaževac
priredilo je prethodne nedelje
matine, u korist akcije za zim-
sku pomoć, u prostorijama ho-
tela Atanasković. Na priredbi, ko-
ju je publika posetila u lepom
broju, izveden je prigodan pro-
gram, uz sviranje vojne muzike.

Diletanska sekcija Sokolskog
društva u Vlačićinom Hanu po-
kazuje zamernu aktivnost u svo-
me radu. Sekcija je do sada dala
deset odličnih pozorišnih komada.
Poslednji komad, Nušićev „Obi-
čan čovek“ uspeo je također na
opšte zadovoljstvo. Sve pretstave
posećuju sokolska i ostala pu-
blika u velikom broju.

Sokolska četa Banatski Bre-
stovac održala je prošle nedelje
godišnju skupštinu, koja je bila
odlično posećena. Iz izveštaja se
vidi da je četa uspešno radila,
uprkos opštim prilikama. Izabra-
na je nova uprava, na čelu sa
bratom Đurom Vurdeljom, se-
ljakom.

Sokolsko društvo u Velikoj Ki-
kindi proslavilo je, kao i ranijih
godina, praznik Materice na vrlo
svečan način, u prisustvu velikog
broja roditelja, omladine i dece.
Sokolsko dečje pozorište, koje
vredno vodi brat R. Rotarov,
spremilo je za ovu priliku neko-
liko lepih i zanimljivih tačaka.
Posle uvodne reči o majci, sestre
K. Lisul, izvedena je vesela dečja
revija „Svaki početak je težak“,
u kojoj je sudelovalo preko 50
dece, i koja je naišla na najbolji
prijem i opšte simpatije.

Погнути на седиштима, са ли-
цем у шакама, десетина нас, би-
ли смо жива слика велике туге.
Нагло пробуден, мучно нас је-
дан исти бол — бол који је
сличан сећању на умру мајку.
Хиљаду пута док је живела
ускраћивали смо јој себични,
често и најневиније задовољ-
ство. А кад је мајке нестало и
с њоме руке посестриме... нама,
сада мужевима и оцевима, хи-
љаду пута се рађа и рађаће се
дубока жеља да је обрадујемо...
А мајке нема, и, немоћ свирепи
и тужна, кида нам срце, разди-
ре душу, — те постајемо тупи,
развратно тупи — према болу
туђих мајки...

Да машиновођа хоће зауста-
вити, да сме, — потрчали бисмо
назад, на рукама донели сироти-
це... просуо би се новац, го-
милали комади хлеба и слани-
не... Овако, осећамо расути но-
вац по цеповима како тишти —
пече — боли... Ох... Нема их
више, нема сиротице, као и мај-
ке, стога нам је пут постао још
тежи, часови још спорiji, ваз-
дух отровнији... Више се не ра-
дујемо праскозорју новог дана
коме је воз јурно, пун људске
туге, кроз недогледно море злат-
ног класја.

Петровград
Дражић И. Бранислав

Komad „Sirotica“ odigrala su
sokolska deca tako lepo i živo,
da zaslužuju svaku pohvalu. Isto
tako i šalu „Žive lutke“, od Mih.
Sretenovića, izveli su odlično. Po-
deljeni su darovi velikom broju
sokolske dece.

Koncem prošlog meseca umrla
je i sahranjena u Šibeniku vred-
na sokolska i nacionalna trudbe-
nica, sestra Erna Damiani, u naj-
lepšim godinama života. Koliko
je pokojnica bila cenjena i što-
vana, pokazalo se na nenoj sa-
hrani, kada ju je šibeničko sokol-
stvo ispratilo na poslednji put.

Pišu nam iz Plaškog: Ovih da-
na premeštena je iz Plaškog, po
molbi, sestra Mileva Nikoliš, u-
čiteljica građanske škole, dugo-
godišnja načelnica Sokolskog
društva, u okolinu Beograda.
Njezin premeštaj je usledio tako
neočekivano, da mi ni danas ne
možemo odoleti utisku da nje vi-
še nema u našoj sredini. Dobar
niz godina provea je u Plaškom
služujući i radeći u našem dru-
štvu. Sagorevala je tako reći u
radu. Zdravlje je narušilo. Kao
vredna i dobra učiteljica i uzor-
na sokolska radnica, sestra Mi-
leva je u Plaškom ostavila neiz-
brisivu uspomenu. Celokupno
članstvo našeg društva ovim se
bratski prašta sa sestrom Mile-
vom, želeći joj sve dobro!

Sokolsko društvo Beograd-
Matica, priredilo je i ove godine
svečanu proslavu Materice u
svome domu. Dobrotvorni otek
društva je odlučio da se odecom
nagradi 25 sirotne dece. Odeću
su, koja je kompletna, izradile
članice Dobrotvornog oteka.
Proslavi materica i svečanom de-
ljenju darova prisustvovali su i
roditelji dece. Prigodne govore
održali su starešina, brat gene-
ral Petrović, i sestra M. Mlade-
nović, predsednica Dobrotvornog
oteka. Deca su poslužena čajem,
a tri devojčice izvele su prigod-
ne recitacije, posle čega je na-
stalo dečje veselje uz svirku dru-
štvenog orkestra.

Teška žalost zadesila je soko-
le u Zagorju, u Dravskoj bano-
novini. Mladi i idealni sokolski
radnik, brat Joško Klančičar, iz-
gubio je život nesrećnim sluča-
jem u zagorskom kamenolomu,
gde mu je mašina smrnila prsni
koš. Brat Klančičar jedva je na-
vršio dvadesetu godinu života,
ali je svojim radom u sokolskim
redovima stekao opšte priznanje.
To se najbolje videlo na sahrani.
U ime društva govorio je zame-
nik starešine, brat Tone Ašič.

U subotu, 21 decembra, održa-
lo je Sokolsko društvo u Borovu
svoje treće ovogodišnje selo, ko-
je je uspelo u svakom pogledu.
Čist prihod određen je za po-
moć postradalim Bitoljcima. O-
mladina se najbolje odazvala. Na
početku održao je omiljeni brat
Pero Vukičević predavanje o „O-
limpijadama“ u kojem je upo-
znao slušaoce sa uspesima jugo-
slovenskih sportista na njima,
među kojim na prvo mesto do-
laze sokoli. Naraštajka, Dragica
Vujić, recitovala je vrlo dobro
„Neznanom junaku“. Brat Milisav
Petrović, „Šiljo“, izveo je komi-
čan monolog „Smušenjak“. Pos-
le programa razvio se ples. Na-
ročito raspoloženje stvorila je u-
takmica u izuvanju i šniranju ci-

pela na kojoj je pobedio brat
„Šiljo“. Bife sa raznim bezalko-
holnim pićima i poslasticama vo-
dile su vredne sestre članice U
ime starešinstva prisutne je po-
zdravio zam. starešine, brat Teo
ing. Gregorić.

Sokolsko društvo Stari Bečej
pokazuje vidan napredak u svi-
ma pravcima sokolskog rada.
Prvi decembar proslavljen je
svečanom sednicom i dvema aka-
demijama. Društvo priređuje sva-
ke nedelje zabavno poučna sela
sa predavanjima, pesmama i po-
zorišnim komadima, koje izvode
članovi vrlo agilne, diletantske
sekcije. Posle programa nastav-
ljaju se čajanke. Za drugi dan
pravoslavnog Božića društvo
sprema uobičajenu božićnu aka-
demiju.

U minuloj godini društvo je za-
počelo gradnjom doma, koji je
već stavljen pod krov. Radovi će
biti nastavljeni u proleće. Član-
stvo i uprava preduzeli su sve
da dom bude što pre dovršen.

Предпразнична слина

Ниско су данас облаци пали
ко никад прије,
а ветар бије
овај камењар, наш градић мали.

Урлик ветра и цика дрвећа
до кости режу
и срце стежу,
патња сиротиње да је већа.

Дрожи се ко трска повијају
на слабашном телу
беду људску целу
костију и крви сакривају.

Конопни опасач дроњке држи,
а Тодор мали
деци се хвали,
да је опет од полиције бржи.

Напуштена Сат-кула му је кућа,
без игде ничег
и нигде никог,
а дар му света батина врућа.

И кад ветар заглашује звона
празничног дана,
Тодор још сања
да ће се јавити звезда ОНА.

За земљу је поданик —
изгнаник,
за људе тегоба,
ал није гругоба
за вечност, него син, помазаник.

Ветар фијуче песму своју,
Тодор хошај чува,
део места сува;
ослушкива где духови поју.

Пролази народ богат и јадан,
неко мудрује
неко лудује,
а Тодор их гледа нем и гладан.

Живот груб и ружан тече даље,
звон плаче, јеца,
пук моли и клеца...
Покривач ткају снежне пахуље.

БРАНКО Ј. КРЧУМ

SOKOLIMA STUDENTIMA

Pozivaju se svi studenti, člano-
vi sokolskih studentskih središta,
koji se nalaze u unutrašnjosti,
da saopšte svoje adrese sekreta-
rijatu Saveza sokola.

„Hrvatski Junak“ i vaspitanje omladine

Pišu nam iz Karlovca:
Starešinstvo „Hrvatskog ju-
naka“ u Karlovcu objavilo
je okružnicu, pod brojem
80/1940, i sa datumom od 15
decembra, potpisanu od sta-
rešine i sekretara, koju je
uputilo direktorima svih
srednjih škola u Karlovcu.
U toj okružnici se govori, da
je jedino „Hrvatski Junak“
pozvan da odgaja hrvatsku
omladinu i napadaju se sve
druge organizacije. Tvrdi se
zanim, da „Karlovački Jugo
Sokol stvara mržnju među
omladinom prema hrvatskom
narodu, a porugu od hrvat-
skih narodnih ideala.“

„Svojom nametljivošću, koja
znači izazivanje za hrv. narod,
Jugosokol unosi revolt u red-
ve građanstva, pa je starešins-
tvo Hrv. Junaka ponukano da
svrati pažnju na štetni rad to-
ga društva... Starešinstvu je
poznato, da se u nekim sred-
njim školama još uvek i danas
propagira ideologija Jugo So-
kola, koja je u dijametralnoj
opreci sa ideologijom koju za-
stupa sav hrvatski narod. Jugo
Sokol ide tako daleko, da po-
ziva na svoje priredbe omladi-
nu, a u nekim školama postoje
oglasne ploče i ormarići, što
izaziva svakog hrvatskog omla-
dinca. Zato starešinstvo očekuje
od tog ravnateljstva, da će u-
kloniti iz škole sve te ostatke
prošlih režima, jer se ne može
trpjeti, da se u školama širi
duh, protivan hrvatskim narod-
nim idealima. Starešinstvu je
dalje poznato, da neki nastav-
nici nose značke Jugo Sokola,
pa time indirektno vrše propa-
gandu, izazivajući mirno gra-
đanstvo, a i omladinu, koja će
morati stati na put takvim po-
stupcima. Starešinstvo moli to

ravnateljstvo, da svoje nastav-
nike upozna sa sadržajem ove
pretstavke i to odmah, kako bi
se izbjeglo svima eventualnim
nezgodnim pojavama, koje bi
mogle nastupiti.“

Kao što se vidi, ovde se
radi o sasvim nedozvoljenom
i nečuvenom mešanju posve
privatnih organizacija u rad
državnih škola. Starešinstvo
„Hrvatskog junaka“, ide
tako daleko, da se ne
ustručava direktorima sred-
njih škola upućivati cirkula-
re, sa naredbenim tonom i
sa izričitim pretnjama, upe-
renim i protiv nastavnika, i
protiv tih direktora, ako se
toj samovolji ne pokore.

Kakav je „odgojni duh“
tog „Hrvatskog junaka“, vi-
di se najbolje po činjenici,
što u svojoj okružnici izri-
čito kaže, da će „omladina
morati stati na put postup-
cima svojih nastavnika“, za-
to što ti nastavnici nose, za-
konom dozvoljene značke
javno priznatih i rodoljubi-
vih udruženja. Ne poziva li
time „Hrvatski junak“ sred-
njoškolsku omladinu, da jav-
no insultira svoje nastavnike,
što je u najodlučnijoj pro-
tivnosti sa najosnovnijim
pravilima svakog dobrog od-
goja?!

Ostavljamo po strani uvre-
de i neistine, nanete u toj okru-
žnici jugoslovenskom Sokolu.
Nadamo se, međutim, da će
vlasti u Banovini Hrvatskoj
uzeti u zaštitu svoje direktore
i nastavnike, pred pretnjama
i naredbama, što im ih upuću-
ju nepozvana lica i organi-
zacije.

Besmislice protiv sokolstva

Sarajevski „Katolički tjednik“,
koji smatra kao organ nadbisku-
pa Šarića, objavljuje u broju od
29 decembra, dug članak o sokol-
stvu, sa ciljem da dokaže, da
„među Hrvatima sokolstva danas
uopće nema“, a ukoliko ga ima,
da je to „isključivo srpska or-
ganizacija“. Svoj članak ipak po-
činje rečima: „Puno se u zadnje
doba kod nas piše o jugosloven-
skom sokolstvu; i na hrvatskoj i
na srpskoj strani“. Ako je, me-
đutim, sokolstvo zaista tako pro-
palo, zbog čega se onda „puno
piše o njemu, i na hrvatskoj
strani?“...

„Katolički tjednik“ dalje tvrdi,
da je „Soko u Hrvatskoj postao
branič srpskih interesa; i to vrlo
ekspoziran i ofanzivan branič,
tako da je banska vlast raspus-
tila sokolsku župu Knin-Split, do
čega ne bi došlo, da su tamošnji
Sokoli samo lojalno srbovali.“

Koliko reči, toliko besmislica.
Župa Knin-Split uopšte ne posto-
ji, a pisanje „Katoličkog tjedni-
ka“ pokazuje, da njegovo ured-
ništvo ne pozna ni geografiju,
svoje Dalmacije. Župa Split nije
uopšte raspuštena, već župa Ši-
benik-Zadar; a i mala deca zna-
ju, da do toga nije, došlo ni zbog
srbovanja, ni zbog ofanzivnosti,
prema Banovini Hrvatskoj.

Isto tako je neistinita tvrdnja,
da „nekada nije mogao dobiti ni
službe ni namještenja ko nije
bio Soko“, jer je na teritoriji da-

našnje Banovine Hrvatske postoj-
jalo nekoliko stotina hiljada člo-
novnika, od kojih ni jedna dese-
tina nije bila u sokolstvu, a mno-
gi su se javno isticali kao nje-
govi protivnici. Pa ipak su ostali
činovnici i nije im se ništa do-
godilo.

Sarajevski list prelazi zatim
na „liberalizam“ sokolstva i na
njegovu tobožnju „protivnost
katoličkoj crkvi“. Kao gla-
vnu optužbu „Katolički tjed-
nik“ navodi, da su „ideje sokol-
stva bile tipične ideje liberalnog
prosvetiteljstva i humanističkog
nacionalizma“, — od čega nema-
tom nekim bednim pojavama, da
ustvrdi, da se „iz samih srpskih
i sokolskih redova“ u tom pogle-
du udaralo na sokolstvo. Kao
glavnu optužbu „Katolički tjed-
nik“ zaista razloga da se brani-
mo! Ideali sokolstva su zaista
nacionalni, humani, prosvetni i
slobodarski, a oni koji misle da
u tome sokolstvo greši, svakako
su bliži sarajevskom klerikalnom
listu, nego li tradicijama i zada-
cima sokolstva.

НАШИМ ПЧЕЛАРИМА

Извештавају се браћа пчелари
да је за добијање денатурисаног
шећера за пчеле потребно по-
ред оног што је у окружници
савезној наведено да пошљу
још и џакове у којима ће се
шећер доставити.

Povodom novogodišnje poslanice
Saveza Sokola

Nesme biti mesta u Jugoslaviji bez sokolske organizacije

Gornja poruka Saveza sokola upućena sokolstvu u saveznoj poslanici o novoj godini 1941 treba da bude radna parola celokupnog sokolstva u godini 1941. Sve jedinice, svi sokolski pojedinci pa i svi prijatelji sokolstva treba da pregnu da se odista ostvari plan po kome ni u jednom mestu kraljevine Jugoslavije ne sme da ne bude sokolske organizacije. S druge strane treba preduzeti sve da se obnove one sokolske pozicije koje su morale da budu privremeno napustene usled teških okolnosti i prilika koje su nastupile za sokolski rad i za sokolske ideje. Treba izvršiti temeljitu reviziju svih onih mesta u kojima su morale biti privremeno likvidirane sokolske jedinice i učiniti sve da se u najkraćem vremenu oživi u tim mestima sokolski rad ma i u najmanjem opsegu. U svakom mestu treba da gori sokolska žiža. Zato je data mogućnost u ustanovi sokolskih povereništava i bratstava koja se mogu osnivati i onde gde su najnepovoljnije i najteže prilike za sokolsko delovanje. Treba stoga pristupiti po planu osnivanju bratstava i povereništava pre svega u onim mestima gde su morale biti privremeno likvidirane sokolske jedinice

a onda i u onim krajevima i mestima gde iz ma kojih razloga dosad nije bilo sokolskih organizacija.

Sokolske organizacije dobiće ovih dana propagandnu brošuru u kojoj će biti data sva potrebna uputstva i pravilnici neophodni za rad oko osnivanja bratstava i povereništava. Očekujemo da će župe, društva i čete razumeti veliku nacionalnu potrebu ovakvog jednog konstruktivnog zamaha sokolskog i da će tome u toj nameri Saveza pomoći svojom saradnjom da dođe do punog uspeha.

Америка и рат

Президент Сједињених Штата, г. Рузвелт одржао је пре неколико дана говор на радиу, који је побудио највећу пажњу у читавом свету. Г. Рузвелт је у свом говору подвукао, да ништа не може поместити решеност Америке, да пружи Великој Британији највећу могућу помоћ и учинио је апел на амерички народ, да сакупи све своје снаге, како би се Велика Британија што више и што пре помогла. „Ако би Велика Британија била побеђена, читава Америка би живела под претњом пиштоља упереног у прса, а читав свет би се нашао у страшној ситуацији и под претњом бруталне силе.“ Казао је, да се Америка мора преобразити у војничку силу првога реда, ослањајући се на ратну индустрију и на ратну привреду. Г. Рузвелт је патам казао: „Искуство је доказало, да ништа не може умирити наше непријатеље. Према томе не може бити смирења са грубим људима. Силе осовине не могу добити овај рат и ја то убеђење заснивам на најновијим обавештењима, која су најсигурнија.“

Говор г. Рузвелта изазвао је разумљиве и посве различите коментаре у читавом свету. Немачка и италијанска штампа нападају тај говор, тврдећи да г. Рузвелт силом гура Америку у рат и да се служи неистинитим тврдњама, да силе осовине хоће да загосподаре светом и да им је циљ да угрозе Америку. — Неутрална штампа предвиђа, да ће Америка све више отступати од своје неутралности у корист Енглеске, као да хоће да изазове

силе осовине да јој навесте рат. Многи неутрални листови истичу, да говор г. Рузвелта значи прекретницу у савременој историји и да је Америка одлучила, да свим снагама подупре Велику Британију. Истиче се такође, да су све америчке државе у томе сложне са Северноамеричком Унијом.

Америчка штампа у великој већини поздравља говор г. Рузвелта и најодлучније се поставља против гласова, да би Америка требала у овом часу да интервенише за мир. Већина америчких листова тврди, да би мир у садашњем часу значио само припрему за још тежи рат, и да зато Велика Британија треба борбу да настави до краја, са пуном подршком Америке. Енглеска штампа види у говору г. Рузвелта догађај од големе важности за енглеску империју и за наставак рата, и очекује од последица тог говора велике користи.

Још пре свог говора на радиу, дао је президент Рузвелт изјаву новинарима, у којој је казао, да се америчка влада врло озбиљно бави пројектом директора „Генерал Моторса“, Рајтера, према којему би све америчке фабрике мотора и аутомобила могле сваког дана да производе по 500 ловачких авиона. Влада ће усвојити тај предлог, и та голема продукција започеће најдаље у року за 6 месеци. Према писању совјетског листа „Труд“, Америка још није формално ступила у рат, али се њена помоћ Енглеској повећава сваког

Луткарство у Соколим јединицама

Поново су отпочели радови на обнављању „Луткарског позоришта“ у Банjoj Luci. Акцију је повео брат Кувовић, који иако нараштајак, са много успјеха и ауторитета ради уз помоћ брата Раденовића.

Нарочито је вриједно истаћи слоган с којом се ради, јер управу „Луткарског позоришта“ води нараштајак уз сарадњу лијепог броја чланова. Позорница је већ готова. Улоге су подјелене, и првог јануара одржана је прва представа „Кица Чаробњак“. За предстојеће наступе и eventualna gostovanja влада велико интересовање, тим прије, кад се узме у обзир, да су прошлх година представе „Луткарског позоришта“ увјек биле у лијепом броју посјетељца.

Ranko Popadić

Да би што више популаризирали нашу луткарску умјетност и добили нови кадар младих соколских луткара, просветни одбор соколског друштва Карловца, приредио је луткарски течај, од 8 до 21 децембра. Водство течаја имао је профелник луткарског одсјека, бр. Milan Mrvoš, а предавали су: сестра Milka Blašković, начелница друштва — pionir луткарства у нашим редовима, те браћа: Dušan Bordoški и Branko Fröhlich, просветар друштва. Одјан је и испит. Течај су завршили: сестре Cvetković Desanka, Diklič Nevenka и Kekić Franjica, те браћа: Peleš Rade, Vučković Dušan, Begović Ranko, Potkonjak Nikola, Katić Ilija, Sablić Ljubo, Sablić Brane, Blašković Zdenko, Petrović Gajo, Hajdin Žarko, Lončarević Aleksandar, Cindrić Željko и Tomašković Vilim.

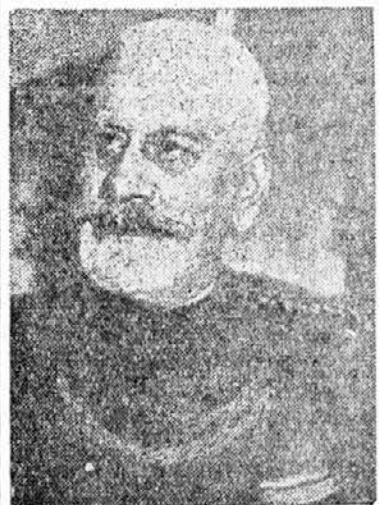
КЛИЗАЛИШТЕ СОКОЛСКОГ ДРУШТВА БЕОГРАД III

Једно од најгигантских престојних соколских друштава, Београд III, отворило је прошле недеље клизалиште на Смедеревском Бјерму, близу свога Соколског дома. Тиме је ово друштво пошло још један корак напред у своме раду, који је напосе у народноодрбном правцу плодан. Клизалиште заузима простор од 1.800 кв. метара и највеће је у Београду, а има и клизалишне гардеробе и бифе у соколони. Отварању је присуствовало чланство Сокола III са старешинством и бројно грађанство, а нарочито велики број омладине. Поред сокола, на клизалиште, које је отворено од 8 ујутро до 10 сати увече, а по потреби и до пола ноћи, имаће приступ и остали.

дана. Све до недавна је Америка слала Енглеској 504 авиона месечно, а сада ће слати 1100 авиона месечно. У последње време долазе у све већем броју и амерички авијатичари у Енглеску. Нарочити комитет врши све јачу пропаганду у прилог Енглеске, а сам фабрикант Форд, који је раније био присталица изолације, сада тврди, да Америка треба да даде Енглеској колико год је потребно новаца, да се што пре заврши рат. — Агенција „Рајтер“ јавља, да америчке радничке федерације организују разне одборе, за сарадњу са британским радничким федерацијама, у циљу пружања помоћи Енглеској и одбрани демократије.

Библиотека бр. Ђуре Пауновића поклоњена Савезу Сокола Н.Ј.

Већ у броју од 20 децембра смо јавили, да је на седници Извршног одбора Савеза Сокола Н.Ј., са задовољством примљено на знање саопштење, да је СЕСТРА МИЛИЦА, СУПРУГА ПОЧ. ЂУРЕ ПАУНКОВИЋА, ПОКЛОНИЛА БОГАТУ КЊИЖНИЦУ починског заменика савезног старешине, Савезу Сокола Н.Ј.

Сестра Милица Пауновић је тиме хтела да даде израза својој великој љубави за сокол-

ство, које је у њеном напрежаљеном супругу имало једнога од најугледнијих и најгигантских чланова и пионира. Са југословенским соколством је био повезан читав родољубиви рад поч. брата Пауновића, па је свим драгоценим даром сестра Милица желела да, и после његове смрти, ту везу настави, и да се будући соколски нараштаји, који се буду користили књижицом брата Ђуре, што дуље и што интензивније сећају овог науморног соколског и културног трудбеника.

Књижица брата Ђуре, са већ налази у рукама Савеза и прикључена је библиотеци ПРОСВЕТНОГ ОДБОРА САВЕЗА СОКОЛА, али ће се водити засебно, као КЊИЖНИЦА БРАТА ЂУРЕ ПАУНКОВИЋА. У библиотеци се налази око 1500 свески, различитог садржаја, из свих струка и грана људског знања и књижевности, на нашем и на многим страним језицима.

СЕСТРИ МИЛИЦИ најрдзачнија хвала на овом племенитом и драгоценим дару, а нашем непрежаљеном брату и заменику савезног старешине, ЂУРИ ПАУНКОВИЋУ НЕКА ЈЕ ВЕЧНА СЛАВА!

Божанска ноћ

О света ноћи, тебе очекују милиони душа;
Једне са радом, друге са сузама бола
Из којих се плач и вапај слуша!

Чекају твој долазак да засне;
Божанском светлости кроз таму
Ко звезда водиља са небеске висине,

Која осветли пут оне свете ноћи;
Кроз пешчану пустињу непролазну;
Мудрацима са Истока, да могу доћи.

Где се роди, Он, Божанско дете,
Уз песму анђела и свирку пастира.
Који слављаху те ноћи свете;

Рождество Христа Бого-човека,
Који донесе мир и спас роду људском,
А себе жртвова за грехе човека!

БРАТИСЛАВ БУЉУБАШИЋ

„Hrvatska straža“ prestaje izlaziti

»Obzore i neki drugi zarezbački listovi beleže, da bi od 1. januara trebao u Zagrebu da počne izlaziti nov katolički dnevni list, umesto »Hrvatske straže«. A i sama »Hrvatska straža« piše, da bi »u najskorije vrijeme imao biti pokrenut novi katolički dnevnik, za kojim bi složilo stajali svi katolici Hrvati«.

Već po tome »Hrvatska straža« sama priznaje, da ona nije bila takva, da bi mogli da je prihvate svi hrvatski katolici. Ona, međutim, priznaje to i na drugim mestima u toj uvodnoj naricaljki, koja pokušava da uzme pokajnički stav. Govoreći naime o tome, kakav bi trebao da bude taj budući katolički dnevni list, »Hrvatska straža« veli, da takav list »ne može zauzeti u političkom smislu niko partikularno stanovište; da ne može osuditi jedan politički smjer zato jer se nekim urednicima ne sviđa; i da ni jedan katolik ne smije u tom listu naci osudu svog političkog uvjerenja, ako se to uvjerenje ne kosi sa načelima katolicizma«. Dakle, od reči do reči, sve ono što je »Hrvatska straža« do sada radila, kada je uzimala isključivo partikularna stanovišta, kada je osuđivala sve političke smerove, osim svoga, i kada se svadala ne sa-

mo sa celim svetom, već čak i sa katoličkim dostojanstvenicima, kao što je n. pr. biskup Učelin.

»Hrvatska straža« veli dalje: da će novi katolički dnevnik »osudivati samo ono, što može osuditi u ime katolicizma«, a da će »sve drugo prepustiti slobodnoj odluci pojedinaca i skupina«. Dalje veli da »u zamršeno klupko međunarodnih sukoba, naročito u današnjem ratu, katolički dnevnik ne treba dirati; osim ako se radi o tome, da su okrnjeni ili ugroženi principi katolicizma«.

I u tome je »Hrvatska straža« radila baš obratno! Ona je u to zamršeno klupko i te kako ulazila; zauzimajući se za interese, koji nemaju nikakve veze sa katolicizmom i propuštajući da brani izrazito katoličke interese, kod nekih slovenskih katoličkih naroda.

Prema tome je »Hrvatska straža« napisala sama sebi najdostojniju smrtnu presudu! Bude li pak novi katolički dnevni list zaista takav kao što se kaže, ugled katoličke crkve u Jugoslaviji će samo dobiti, i biće uklonjen jedan težak izvor smutnje i razdora u našem javnom životu. Mi to od srca želimo, i bez obzira na druge stvari, u kojima se možda sa tim novim listom nećemo slagati.

DOGAĐAJI U SVETU

Rat u vazduhu između Nemačke i Velike Britanije imao je kratku pauzu preko katoličkih božićnih praznika, ali se sa obe strane tvrdi, da se to dogodilo usled lošeg vremena, a ne po sporazumu. Međutim su Nemci 30 decembra ponovo i veoma žestoko bombardovali London. Sami Englezi priznaju, da je napad bio žestok, ali kraći nego obično. Engleski avioni su bombardovali izvesne gradove u zapadnoj Nemačkoj i u okupiranim zemljama.

Voda Rajha, g. Hitler, objavio je povodom Nove godine proglas na nemački narod i na članove nacional-socijalističke stranke u kome je izneo istorijat današnjeg rata i ponovo naglasio svoju veru u krajnju pobjedu. G. Hitler je kazao, da će za svaku Englesku bombu biti bačeno 10, a ako je potrebno i 100 bombi; te da je borba Italije ujedno i borba Nemačke. Bog je od sada blagoslovio naše oružje, rekao je g. Hitler, i ako verno izvršujemo svoju dužnost, neće nas ni u buduću napustiti.

G. Hitler je izdao i dnevnu zapovest vojsci, u kojoj je kazao, da se po želji demokratskih hrišćana rat mora nastaviti, jer se nadaju, da će u ovoj godini postići ono što nisu postigli u prošlosti. Međutim Nemačka je spremna i Bog neće napustiti one, koji su rešeni da pomognu sebi.

Borbe u Albaniji se nastavljaju i pored studeni i snega. Italijani javljaju, da odbijaju grčke napade i, da vrše protunapade, dok Grci tvrde, da je inicijativa uvek u njihovim rukama; da napreduju severno od Himare i da sve više zatvaraju обруч oko Tepele-nija i Klisure. Žestoka borba vodi se i oko Lina, na Ohridskom jezeru. Grci javljaju, da su potopili nekoliko italijanskih transportnih lada i da su zarobili mnogo municije i hiljadu vojnika. Englezi beleže vest sovjetskog lista, »Krasnaja zvezda«, koji kaže da su operacije u Albaniji od odlučujućeg karaktera za Italiju i da Italijani imaju mnogo teškoća u transportovanju trupa i materijala.

Bitka na granici Libije između Italijana i Engleza nastavlja se. Englezi tvrde, da je Bardija potpuno opkoljena, ali još uvek nije pala u njihove ruke. Italijani ističu hrabrost odbrane Bardije; a vesti iz Kaira javljaju, da Englezi šalju neprestano nove trupe, koje imaju za cilj da zauzmu Bardiju i da pripreme ofanzivu na Tobruk. Englezi javljaju, da su u ovoj bitci dosada zarobili zajedno 38.000 ljudi.

Veliku pažnju izazvala je nedavna izjava šefa japanskog presbitora, koji je kazao, da je današnja međunarodna situacija u svetu povoljnija za Kineze i za Čang Kaj Šeka, nego li za Japan. On je podvukao, da Japanci moraju biti svesni velikih teškoća u Kini i da moraju sve snage uložiti da ih savladaju, zato što mnoge velike sile podupiru Kinu. — Istodobno se javlja iz Čunkinga, da je Čang Kaj Šek izjavio, da Kina sprema veliku ofanzivu protiv Japana i da će nova godina doneti konačnu pobjedu. Kina je morala čekati dok svoju novu armiju, od 3 miliona ljudi, snabde modernim oružjem i kineska vojska je sada bolje opskrbljena nego ikada ranije. Vlada u Čunkingu izjavljuje, da Japanci znaju što ih čeka i da zato u Japanu sve više raste neza-

dovoljstvo zbog trogodišnjeg neuspješnog vođenja rata.

Incident oko ostavke g. Laval-a u vladi maršala Petena je formalno likvidiran, ali još uvek nije jasno, u kome pravcu će se razvijati rad na francusko-nemačkoj saradnji. Admiral Darlan je izgleda vodio pregovore sa nemačkim predstavnicima i zvanična francuska štampa tvrdi, da Nemci nisu postavili nikakve zahteve, prema kojima bi Francuska trebala aktivno da učestvuje u ratu. Engleska štampa širi međutim protivne vesti; ali uverava da maršal Peten neće pristati na slične uslove. Londonski »Times« piše, da je maršal Peten u vrlo teškoj situaciji i da je u današnjem haosu on jedini autoritet u Francuskoj.

Madžarski merodavni krugovi izjavljaju, da su vesti, koje je širila jedna strana agencija, o tobožnjoj mobilizaciji u Madžarskoj, potpuno neistinite.

Italijanski list, »Regime Fascista«, objavljuje članak, u kome oštro napada Portugaliju. List kaže, da je za vreme abisinskog rata i Portugalija vršila sankcije protiv Italije; dok su u sadašnjem ratu portugalski listovi objavljivali na početku prijateljske članke prema silama osovine. Međutim, to je bila samo posledica uspeha osovinskog oružja. Italijanski list tvrdi, da sada portugalska štampa ponovo napada Italiju i da podržava veru u englesku pobjedu.

»Popolo di Roma« javlja iz Trsta, da je bivši slovenački poslanik, Josip Srebrnič, osuđen na dve godine robije i 20.000 lira kazne, zbog toga što je bez putnice pokušao da pređe u Jugoslaviju. Odradena mu je tako blaga kazna, jer se utvrdilo, da nije imao drugih namera, nego da preda u Jugoslaviju na štampanje jedno svoje književno delo.

IZ SOKOLSKJE ŽUPE BAŃA LUKA

Sokolaska župa Baňa Luka opremila je deset pokretnih knjižnica i uputila ih u svoje jedinice. Svaka knjižnica broji oko 100 knjiga raznovrsnog sadržaja, poucnog i zabavnog karaktera. Ne manjkaju ni četvrti za nepismene. Ujedno je već obezbeđen materijal i za deset daljih knjižnica. Knjižice su poklonile razne ustanove i pojedince, po kojima pojedine knjižnice nose nazive.

Nachelnistvo Sokolske župe Baňa Luka pripremila je za januar dva smučarska teca. Prvi, za početnike, održaće se u Bosanskom Petrovcu i trajaće osam dana, a vodiće ga brat Fraňo Dvoržak iz Zagreba. Drugi teca, za naprednije smučare, trajaće takođe osam dana, a održaće se na Oštrcu pod vođstvom istog brata. Do sada je stigao lep broj prijava.

Narastajući otsek Sokolskog društva Baňa Luka ima svoju knjižnicu, koja broji preko 700 knjiga, odličnih domaćih i stranih pisaca. Otsek raspolaže sekcijom za štednjom i ping-pong sekcijom. Ima i vrlo dobar pevacki хор, koji je pokazao naročito dobar uspeh na proslavi 1. decembra.

Из Ч. О. С.

На успомену на свог великог начелника, бр. др. И. Вањичека, Ч. О. С. назвала је фонд за одржавање сталне предњачке школе Ч. О. С. „Фонд др. И. Вањичека“. Кад је доцније умро његов нераздвојни друг бр. Фр. Беранек, који је Ч. О. С. и своје друштво на Смихову оставио милионско имање, део тог заветштања одређен је за одржавање предњачких школа Ч. О. С. Из братског пијетета на последњој седници управе Ч. О. С. донета је одлука, да се та два фонда споје. И тако се поменути предњачки фонд сада зове: „Фонд браће др. И. Вањичека и Ф. Беранека за предњачке школе Ч. О. С.“

Смучарске школе чланова, које ће трајати недељу дана, одржавају се год. 1941, у јануару, у чешким, а у фебруару у моравским жупама. Примају се само слушаоци са положеним друштвеним предњачким испитом.

Начелништво чланова и чланица Ч. О. С. расписало је утакмице у лепом клизању на леду, у вишем и нижем одељку. Као појединци такмиче се чланови, чланице, нараштајци и нараштајке. На првој утакмици чланица, најбољих вежбаца Ч. О. С. у непознатим и слободним вежбама на спрамама од 44 пријављених, учествовало је 40 сестара. — Према резултату прва је сестра Здена Вежњикова са 78.10 бодова = 97.6%. Друга Х. Нежеркова 76.61 бодова = 95.76%. Треча М. Хендрихова 75.59 бол. = 94.49%. Све три су из прашких друштава. Сестра В. Деканова, ранија првакиња, није се такмичила због обољења. Утакмице је водила начелница Ч. О. С. сестра М. Провазникова.

Ч. О. С. изгубила је три своја одлична припадника, и стакнута и заслужна сарадника, браћу В. Херника у Прагу, М. Живног у Крамерижу и Ф. Лиску у Прагу. — Сва тројица су вежбала у соколству од ране младости. Први је био више година члан управе и финансијске секције Ч. О. С. и благајник жупе Подбелогорске у Прагу. — Други је био дугогодишњи активни, а сада и почасни начелник жупе Ханацке у Моравској, одличан предњак-васпитач. Трети је био раније члан управе Ч. О. С. и почасни старешина жупе Средњечешке у Прагу. Био је и одличан организатор и говорник.

М. Вј.

СОКОЛСТВО У АМЕРИЦИ

Чешки Соколи у Америци издају своје гласило „Амерички Сокол“, кога издаје Америчка обец соколска, а совачки соколи имају такође свој лист, „Словенски Сокол“. Иако су обе организације самосталне, оне стоје на принципу чешкословачког народног јединства, у чему је напосе борбено гласило словачких сокола, које је врло критично према догађајима у домовини.

Како смо већ јавили, америчко соколство припрема велики слет у Чикагу, у лету ове године, за кога су већ расписане утакмице и прописане вежбе. Слет приређује заједнички чешко и словачко соколство из УСА, а на њему ће суделовати, као гости, југословенски, пољски и руски соколи, који ће на тај начин, у слободној Америци, манифестовати словенско братство.

Pretplatnici pazite i uvažite!

U današnjem broju „Sokolskog glasnika“ poslali smo našim pretplatnicima čekovne uplatnice. Tim povodom molimo ih da nam izvole doznati pretplatu za godinu 1941, a i za prošlu godinu u koliko nam nisu ranije doznane.

Pošto je bratska Savezna Uprava izdala odredbe za iduću godinu našoj Administraciji, da „Sokolski glasnik“ kao i ostale sokolske listove u buduću šalje samo pretplatnicima koji su preplatu podmirili, to će Administracija po dobivenim upustvima OBUSTAVITI OD MESECA FEBRUARA SLANJE LISTA SVIMA, KOJI NAM NE POSLAŠE PRETPLATU.

Mi se nadamo da će odani prijatelji sokolske štampe odobriti stanovište bratske Savezne uprave i da će u svakom pogledu pomoći Administraciju naših listova, da sredi i materijalno aktivira sve sokolske listove.

Соколство за зимску помоћ!

Савез сокола К.Ј. позван је на сарадњу у акцији „Зимске помоћи“ која је организована под Високим претседништвом Њеног Краљевског Височанства Кнегиње Сиге.

Савез сокола одазвао се овом позиву са највећом спремношћу, уверен да тиме извршава једну од својих најважнијих дужности у овим часовима, кад широки народни слојеви иду у сусрет једној изузетно теškoј зими. Зато позивамо све братске жупе, да се са свим својим јединицама што присније укључају у ову акцију и да је свесрдно понесу до пуног успеха. Ових дана је Централни одбор Зимске помоћи упутио позив свим банским управама, да позову претседнике свих општина да потакну организовање месних одбора Зимске помоћи. Напомињемо, да се Централни одбор сагласно у томе, да је дужност претседника одбора, да даду иницијативу за оснивање одбора и да сазову претставничку организацију на конференцију за избор вођства и организацију рада. Међутим, конференцији делегата остављена је слобода да по свом најбољем нахођењу изабере вођство Зимске помоћи и изврши њену организацију.

Позивамо стога све управе братских жупа, да само учествују у организовању бановинских одбора Зимске помоћи и да позову све јединице, да са најпосебнојим делегатима учествују у организовању Месног одбора. Организовање Зимске помоћи је, у данашњим приликама, најважнији социјални и хумани циљ, а социјални и хумани рад спада у основне дужности соколског програма. У временима, кад треба читав народ да буде слојан, и сваки његов члан спреман да се на исти начин жртвује за сигурност и величину отаџбине, треба да се та слога манифестује и у међусобном помагану. Ове зиме, мање него икада, сме да се догоди, да читави слојеви народа трпе несташницу или студен. Напротив, треба ујединити све напоре, приватне и јавне, како би и најсиромашнији становници Југославије сва године осећали, да се његове сународници и његова држава брину о њему, и да не дозвољавају да трпи и страда. Нарочито у том треба да предњачи соколство, које је већ по свом саставу школа једнакости, братства и међусобне љубави; и чији циљ је, да и најбеднијег човека види сретног и задовољног, у јакој и задовољној Југославији.

Зато, браћо Соколи, на посао и на рад за зимску помоћ!

Srpski i hrvatski običaji su zajednički

Piše nam jedan ostrvljanin iz Dalmacije:

Povodom zabrane sječe borova za jelke, i preporuke nekih općina da se, umjesto jelke, koja je kod nas importirana iz vana, gaji narodni običaj badnjaka, izišao je u „Hrvatskom dnevniku“ napis, koji se protivi tome, zato što je „badnjak narodni i vjerski običaj samo pravoslavnih Srba“.

Znači, dakle, da se (samo da ne bude isto kao i kod Srba!) neki ljudi odriču i nas, ostrvljanskih bodula, koji smo daleko čistiji, autohtoniji i manje pomiješaniji Hrvati, od ikojeg drugog hrvatskog kraja; a koji od davnine imamo običaj badnjaka, jednako kao i prastari slovenski običaj koleđa, o božićnim praznicima.

MARIBOR JE SOKOLSKI!

Posle Ljubljane, Maribor je druga sokolska metropola u Sloveniji, u kojoj deluju četiri jaka sokolska društva: Maribor Matiča, Maribor I, Maribor II, na Po-brežju i Maribor III, na Košakih. Sva četiri društva zajedno broje 1136 članova, 364 članice, 164 vežbača i 163 vežbačica. Muškoga naraštaja je 245, a ženskoga 145, muške dece 256, a ženske 308. Ukupno 2449 pripadnika t. j. 7.5% stanovništva u Mariboru.

Matično društvo i Sokol II imaju vlastite domove, a letnja vežbališta imaju sva četiri društva. U neposrednoj blizini Maribora deluju još sokolske jedinice u Kamnici, Studencima i Radvanju, sa kojima broji mariborsko so-kolstvo sedam jedinica. To mu daje puno pravo da se nazove sokolskim gradom.

НАШИ У АМЕРИЦИ

У Лакавани, с. д. Њујорк, давали су дилетанти наших иселеника са великим успехом познати комад „Хаснагиницу“. Бројна публика, међу којом мноштво Американаца, срдечно је поздравила извођаче.

Друштво наших иселеника у Бјуту, Монтана, „Просвета“ прославиће ускоро десетогодишњицу свога плодног рада.

Певачко друштво „Раваница“ из Детроита у заједници са певачима друштва „Караборге“ из Гере, приредило су недавно велики јесењи концерт наших песама у Детроиту. Успех је прешао сва очекивања.

ČITAJUCI NOVINE...

Godišnje skupštine „Matice hrvatske“ u Zagrebu ne služe izgleda drugome, nego da nekadašnji integralni Jugosloveni, prof. Lukas, može da dokazuje, da „Hrvat“ i Srbi predstavljaju „dva duhovna principa i dvije narodne vrste“. Na poslednjoj skupštini, čitamo, da je kazao između ostalog:

„Kušalo se, i danomice se kuša, što po stranim elementima, naseljenim u jednom narodu, što stranim kulturnim utjecajima, da se onaj naš prvotni narodni karakter uništi ili oslabi. Ja neću drugo da spomenem, nego samo pokušaj kod nas s ilirskim i jugoslovenskim imenima i težnjama“.

Prof. Lukas oglašava dakle Gajda, Raškovića, Kukuljevića, Prečevića, Strosmajera, Račkog, Mažuranića, itd. za „strane elemente“, što je sasvim u skladu sa gotskom teorijom i sa činjenicom, da Matica Hrvatska objavljuje danas knjige Dr. Ernesta Bauera, a ne objavljuje najhrvatskije romane Viktora Cara-Emina... A da pikanterija bude jača, prof. Lukas proglašava i sebe „stranim elementom“, jer je i on nekada bio, i te kakav integralni Jugosloven!

I zagrebački „Hrvatski dnevnik“ bavi se na uvodnom mestu izuzetnim govorom PROFESORA LUKASA, na poslednjoj godišnjoj skupštini Matice Hrvatske. Dok je Lukas u tom govoru pokušao sebe da prestavi kao ličnost, koja treba da određuje smernice za nacionalni i kulturni život kod Hrvata, „Hrvatski dnevnik“ mu poručuje, da je Matica Hrvatska samo udruženje za izdavanje knjiga, te da „nije pozvana da se miješa u politička pitanja, niti da daje lekcije bilo kojoj hrvatskoj stranci“. „Hrvatski dnevnik“ tvrdi, da je „današnja uprava Matice na umjetan način osigurala sebi stalni izbor, tim što prima za članove radnike samo svoje pristalice“. Međutim se Matica Hrvatska i njen predsjednik ne interesuju ni za nagrade hrvatskim književnicima, a g. Filip Lukas „nema važnijeg posla, nego da zameće svadbu“. Najinteresantnije je, da „Hrvatski dnevnik“ tvrdi, da „Matica Hrvatska nije uopće organizacija književnika, niti se u njenom odboru nalazi veći broj poznatih i viđenijih književnika“.

Šta li će sad na to „voda“, g. Lukas?!

Čitamo, da je inž. Suljaga Salihagić objavio brošuru, u kojoj dokazuje, da bosanski muslimani nisu ni Srbi ni Hrvati, već naprosto „bošnjaci“, i da prema tome pripadaju „zasebnoj bosanskoj narodnosti“.

Sad samo još treba da se nađe neki jugoslovenski starokatolik, pa neki protestant i jevrejin, a možda i neki nazarenac, te da i oni stvore još pola tuceta novih „zasebnih narodnosti“. ... A da sve bude u stilu, treba da g. Salihagić (za koga kažu da se, sve do nedavna, oglašavao za Srbina!), što pre napiše dve debele knjige o „razlikama“ između bosanskog i srpskog, i između bosanskog i hrvatskog jezika...

Pišući nedavno o potrebi, da „svaki zaseban narod ima svoju nezavisnu državu“, čiji su atributi

„jaka i moćna mornarica, dobro izvežbana i opremljena vojska, samostalnost finansija i mogućnost sklapanja međunarodnih ugovora“; — Irankovačka „HRVATSKA GRUDA“ veli:

„Poslije velikog Svjetskog rata, u oktobru 1918. godine, Hrvati nošeni svijetlu svoje narodne samobitnosti raskidaju sve međunarodne ugovore, koji su ih do tada, bilo uz koga vezivali. Taj su raskid mogli Hrvati provesti samo kao narod svjestan svojih narodnih prava, svjestan svoje državnosti“.

Sve je to tačno; samo, „Hrvatska gruda“ zaboravlja jednu činjenicu, — da su taj samostalni raskid, g. 1918, IZVELI ISKLJUČIVO ONI HRVATI, KOJI SU BILI JUGOSLOVENSKI ORIJENTISANI; dok su naprotiv predšasnici „Hrvatske grude“, sve do poslednjeg trenutka, služili Beču, zaboravljajući potpuno, ne samo ne „samostalnu mornaricu i sklapanje međunarodnih ugovora“, nego i na najosnovniju autonomiju kulturnog i administrativnog života u Hrvatskoj...

Povodom prestanka izlazenja „HRVATSKE STRAŽE“, pišu zagrebačke „Novosti“, da je „Hrvatska straža“ imala u poslednje vreme tiraž od svega 1.500 primeraka.

Kada se uzme, da je sam broj katoličkih sveštenika u Jugoslaviji daleko veći od 1.500, onda se postavlja pitanje, u čije li je ime tako grlato delio lekcije čitavom svetu taj tobožnji „najhrvatskiji list“, kad nije imao niti toliko tiraža, koliko ima neki filatelistički ili berberski glasnik?!

Sokolstvo u župi Novo Mesto

Najmlađa sokolska župa u Sloveniji, Novo Mesto, koja zahvata čitav istoimeni srez i pola krškog sreza, broji 14 društava i 7 četa, koje imaju ukupno 824 članova i 360 članica. Samo društvo Novo Mesto ima 259 članova i 144 članica, 38 naraštajaca i 42 naraštajke, 62 muške i 42 ženske dece, svega 587 pripadnika ili 12,8% stanovništva Novoga Mesta.

U čitavoj župi je 224 vežbača i 85 vežbačica, od kojih 72 braće i sestre požrtvovano deluju kao vodnici pojedinih odeljenja, koja imaju 171 naraštajca, 110 naraštajki, 301 muško i 262 žensko dete.

Župa je do 1930. godine brojala u svoje jedinice i Belokranjsko okružje, koje je posle obrazovanja župe Karlovac potpalo pod tu župu. Rad u župi je agilan, s pravom može Novomešćanska sokolska župa ubrajati među najagilnije župe Saveza.

ЧАСОВНИЧАР И ЛУВЕЛИР

М. МИТРОВИЋ

Теразије 22 (до Москве)

има швајцарских часовника за руку и цеп, златног накита, кристала, сребра, пехара и плакета

Браћи и сестрама попуст

Цене врло солидне. Стручан рад

Тражите цене за израду

клинаца и значака

(3-51)

Na straži

Uzemo mač iz ruku svojih otaca i srce njihovo neslomivo, smjelo, da čuvamo tek stvoreno djelo od poganih ruku živih mrtvaca.

Nutrine naše čiste i mlade ispunismo snagom njihovog herojstva

da čuvamo krvavo ostvarene naše poštenja i časti, slobode i čojstva.

U srcima našim klije cvijet ljubavi, i čvrsta nepromjenjiva odluka da ginemo hrabro, vjerni majci Slavij kao jedna mis'o i ko jedna ruka.

Na straži smo. Mi, djeca div-heroja, u amanet uzemo zavjete svete: da zgnječimo sve što se nemoćno prijetje

i visoko uzdignemo barjak narodnih boja.

IVICA MILAČIĆ

ТАКО ЈЕ!

Бродска „Ријеч“ објављује чланак г. Милана Дурмана, у коме се каже, да мисао борбе до последњег човека, у случају потребе, треба да прожима читав наш народ. „Сваки онај који шири обману, да само од нас зависи да ли ћемо бити увучени у сукоб, греша према држави и чини злочин према народу.“ Чланак затим каже:

„Има једна појава на коју треба нарочито припазити и о њој водити рачуна. То је свјесно или несвјесно омаловажавање наше властите снаге и преувеличавање снаге противничке. Туђинска пропаганда настоји тиме да утјече на морал и борбено расположење народа, ширећи на вјешт и подмукло начин којекавје вијести о непобједивости и неодрживости своје војничке снаге. Она увијек нађе малодушника, који су спремни да прихвате њезине тврдње и да их подржавају и шире у својој средини. Они унапријед заговарају капитулацију, убивши се доказујући, како нема смисла пружати отпор, јер је тобоже „и снако све сувишно“. Они са страхопоштовањем говоре о непријатељској сили, о надмоћности његовог оружја, о технич-

кој савршености његових авиона, топова и тенкова, а истовремено потијенују одбрану своје властите земље. Овакви људи су врло погубљени, све ако и нису директно у служби непријатеља. Они својим „дефектизмом“ убијају у народу вољу за отпором, приказујући га бесмисленим и сувишним, и на тај начин спремају земљу на капитулацију. Примјери неких земаља у овом рату то бјелодано показују. Овакав „дефектизам“ треба сузбити одлучно и у зајетку, па и најоштријим средствима.

За побједу, као и за сваки други успех, потребна је прије свега вјера. Никад ниједан народ није победио, ако је ишао у рат без вјере у успех“.

„Вараждинске новости“ објављују чланак о потреби народног отпора и самосвести, па између осталог кажу:

„Кад знаду да стојимо сви заједно — неће нас дирати. Ако мисле да смо слаби — пробаће нас сагргати. Ако знаду да ћемо нападача клати зубима пустиће нас на миру. Одбрана од рата није у слабости и попуштању, него у снази. Стара је пословица: ако хоћеш мир, спремај се за рат. На рђу свака рђа навали. Јунака и јунак се боји. А ми сви и Хрвати и Срби, народ смо јунака. О Краљевићу Марку пјевају од балканских гудура до Учке — и Срби и Хрвати.

Све ситно има да се заборави и да се чува главно. Да се чува државна заједница као целина, јер то значи чување народне целине, значи чување једине могућности да и Хрвати и Срби и Словенци опстанемо, да свој живот уређујемо према својим потребама“.

U Švedskoj se probudila narodna samosvest

„Gazette de Lausanne“ objavljuje pismo iz Štokholma, u kome se govori o preporodu nacionalnog duha u Švedskoj i o silnom porastu švedske narodne samosvesti, u posljednjih nekoliko meseci. U članku se kaže, da će budućem istoričaru moralnog razvoja u Švedskoj, za vreme sadašnjeg rata, mesec novembar

1940, pružiti narečito zanimljivu građu.

„U tom vremenu se izvršila duboka promena u švedskom mentalitetu, i zato postoji čitav niz dokaza. U prvom redu treba spomenuti unutarnji državni odbrambeni zajam, koji je dao rezultat od deset milijardi dinara, što znači, za četiri milijarde dinara više, nego što je bilo predviđeno u raspisu. Osim toga je proslava godišnjice smrti Gustava Adolfa dala prilike za neobično grandiozne nacionalne manifestacije; jednako kao i završetak izložbe narodne odbrane, te proslava obeltnice švedskog kralja, Karla XII. Na svakom čoveku i u svakom kraju opaža se dizanje nacionalnog ponosa i čvrsto pozdanje u svoju narodnu odbranu“.

Садржина соколских листова

„SOKOLSKA VOLJA“

Broj 190 glasila ljubljanskog sokolstva izašao je povodom božićnih praznika u povećanom opsegu, sa biranim sadržajem, između koga se, pored stalnih zanimljivih rubrika, napose ističe uvodni članak o nedavnim proslavama Ujedinjenja, a koji završava ovim kratkim, ali značajnim rečima:

„Sada moramo udvostručiti snagama nastaviti naš rad, da bi u nastaloj godini bilansa našega rada bila još aktivnija. Omladina je s nama, — mlada Jugoslavija je u sokolskom taboru!“

„ОКО СОКОЛОВО“

Соколска жупа Београд издала је број 9—10 свога весника у повећаном опсегу. Поред говора старешине жупе, Веље Поповића, одржаног првог децембра у Народном позоришту, на свечаној академији, који је донет као уводник, налазе се у овом броју чланци: „Соколска размишљања о нацији“, од М. Мајсторовића; „Омладина и алкохол“, од Д. Вишњића; „Идеализам и омладина“, од Слободана Николића; „Двадесетпетгодишњица албанске епопеје“, „Посета Марибору“ и др. Бројни су чланци о значају Првог децембра, као и опширне вести из јединица. И у овом су броју заступљене сталне рубрике „Говори пред врстом“ и „Дечија страна“.

Стручна механичка радионица за оправку свих врста канцелариских машина и налив пера

ДУШАН ШНЕБЛ

Књег. Љубице 7 телефон 28828

БЕОГРАД 2

69-1

Büssing-Nag

Теретни аутомобили и аутобуси. Оригинални делови за горње могу се добити само код

генералног заступства:

АУТОПРОДАЈА

БЕОГРАД, Краља Петра ул. 9

ЗАГРЕБ, Варшавска улица 2

70-1

Izrada prvoklasnog nameštaja raznih stilova, kao i sva politiranja vrši brzo i tačno po najumerenijoj ceni

MILORAD

PAKAŠKI

stolar — Terazije 25

Beograd

71-1

garna pivara, fabrika slada i kvasca

MIH. J. KOSOVljanIN A. D.

JAGODINA

Zuto pivo **MORAVAC**

Cena piva **KOSOVO**

Tišten kvasac!

(60-1)

Занатска банка Краљевине Југославије а. д.

БЕОГРАД

Главна подружница у Загребу
Подружнице у Љубљани и Сарајеву

ОСНОВНИ КАПИТАЛ Дин- 75,000.000

УЧЕШЋЕ ДРЖАВЕ У КАПИТАЛУ Дин. 30,000.000

Даје зајмове занатлијама и занатским установама, прима на чување фондове занатских установа, прима улоге на штедњу и бави се свим осталим банкар. пословима.

Josip Bauman

VELEŽGANJARNA

Izdelovalnica likerjev, ruma,
konjaka in sadnih sokov

ST. ILJ PRI MARIBORU

Postaja Št. Ilj - Drav. banovina

Pristna slivovka,
Pristna droženka,
Pristni brinjevec,
Brandy medicinal, Crem li-
kerji, Rum, Pelinkovec, Spirit,
Štajersko vino, Malinovec

Detaljna prodaja na
malo u Mariboru

Pismene porudžbine
slati u St. Ilj v Slov.
Goricah

Preporučam se braći
za potrebe prilikom
raznih priredbi

(62-111)

Klišea

za jednu i vi-
šebojnu
štampu
izrađuje

Cinkografija

AVALA

BEOGRAD

Jakšićeva ul. 4
Telefon 30-2-40

VIKINGa.d.

STRUČNI ZAVOD
ZA RADIOFONIJU

BEOGRAD

Knez Mihajlova ulica 18

telefon 207-13

Najstarija i najveća radio
trgovina u državi

Ogroman izbor muških i ženskih štofova, kao i raznih svilenih tkanina, poslednje mode,

navaćete najpovoljnije u

modnoj trgovini

Veljka Petrovića

BEOGRAD, TERAZIJE BROJ 4

Државна Хипотекарна банка

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГЛАВНИ ФИЛИЈАЛИ: Загреб, Сплит, Сарајево, Цетиње, Нови Сад, Скопље, Бања Лука, Земун и Ниш.

ФИЛИЈАЛИ: Крагујевац, Петровград, Ваљево и Чачак.

АГЕНЦИЈЕ: Панчево, Битољ, Пријеполје, Шабац, Лесковац и Зајечар.

Банчино стање на дан 31 октобра 1940 год.

АКТИВА	Динара
Готовина и благ. записи	599,000.000.—
Зајмови	11.603,000.000.—
Хартије од вредности	1.565,000.000.—
Разна актива	387,000.000.—
Обртна средства	14.154,000.000.—
Евидентне позиције	11.891,000.000.—
Динара	26.045,000.000.—

ПАСИВА	Динара
Фондови и јавни капитали	3.031,000.000.—
Приватни улози	1.104,000.000.—
Текући рачуни	8.081,000.000.—
Заложнице, обвезнице и аванси	824,000.000.—
Сопствени фондови	500,000.000.—
Разна пасива	614,000.000.—
Обртна средства	14.154,000.000.—
Евидентне позиције	11.891,000.000.—
Динара	26.045,000.000.—

ДРЖАВНА ХИПОТЕКАРНА БАНКА ОБАВЉА СВЕ ВРСТЕ ДУГОРОЧНИХ И КРАТКОРОЧНИХ БАНКАРСКИХ ПОСЛОВА

За улоге на штедњу примљене по ступању на снагу Уредбе о исплати улога код новчаних завода од 7 септембра 1939 године, као и оне који су отказани у смислу Уредбе, а нису подигнути о отказном року

ВАЖЕ РЕДОВНИ УСЛОВИ ЗА ИСПЛАТУ УЛОГА КОД ДРЖАВНЕ ХИПОТЕКАРНЕ БАНКЕ

који су били на снази пре доношења поменуте Уредбе.

ЗА СВЕ БАНЧИНЕ ОБАВЕЗЕ ЈАМЧИ ДРЖАВА

Jugoslovenski čelik a. d. Sarajevo

Generalna Direkcija

Brzojavni naslov: ČELIK, Sarajevo

Čekovni račun kod POŠTANSKE ŠTEDIONICE br. 2222

Tekući račun kod DRŽAVNE HIPOTEKARNE BANKE

Telefoni: 38-01, 38-02, 38-03, 38-04

Preduzeća:

Rudnici gvozdene rude u LJUBIJI i VAREŠ-MAJDANU,

Rudnici uglja u ZENICI i BREZI,

Željezare u VAREŠ-MAJDANU i ZENICI

Proizvodi:

Mrki ugalj,

Gvozdена ruda,

Sirovo gvožđe i svi polufabrikati iz gvožđa i čelika,

Betonsko, šipkasto, fasovano i obično gvožđe,

Nosači,

Valjana žica,

Grubi, srednji i fini limovi,

Željezničke, tramvajske i rudničke šine, vezice i ploče,

Vučena žica i ekseri,

SIEMENS-MARTINOV i legirani čelik,

Elektro-čelik i legirani čelik,

Livena trgovačka, mašinska i kanalizaciona roba,

Livene cevi i sav pribor za vodovode,

Pumpe, vitlovi vagoneti i sav ostali rudarski pribor.

Prodaja:

betonskog, šipkastog, fasovanog i obručnog gvožđa te valjane žice preko:

KOMERCIJALNIH BIROA JUGOSLOVENSKIH FABRIKA GVOŽĐA

u Zagrebu, Martićeva ulica 14-I i Beogradu, Kralja Petra 18-L

Vučene žice za SRBIJU preko BIROA ZA PRODAJU ŽICE I EKSERA
u Beogradu, Kralja Petra 18-L

Trgovačkog liva preko KARTELNOG BIROA u Beogradu.

Sve ostale robe preko

Generalne Direkcije

Jugoslovenskog Čelika a. d.

Sarajevo

PALATA DRŽAVNE HIPOTEKARNE BANKE